

פרשת מקץ - חנוכה פ"ו גליון 'על הצדיקים' 073-345-30-95 A950850750@gmail.com

צמר גפן משומש, שהיו מעורבים בו חומרי-פסולת, לוקחת אותו תמורת תשלום, והיתה מזקקת את צמר-הגפן, והופכתו לצמר נקי ומזוקק, וכך היו מוכרים אותו בחנותם.

שלט גדול היה מוצב על החנות בו נאמר שמי שמבטיח לשמור שבת - יקבל צמר-גפן חינם אין כסף. ומי שזקוק לכך לשם הדלקת נרות שבת, יקבל אף הוא בחינם.

ילד קטן הייתי אז, סיפר מרן הרב שליט"א, אבל התור הגדול של נשים צדקניות שבאו לקחת את הצמר גפן בחינם, נותר חרוט במוחי עד עצם היום הזה.

עוד זכורני שבימי המלחמה לא היה ערב-שבת אחד, שאבא לא שלח את הילדים עם מנות-אוכל למשפחות נזקקות שלא היה בביתן את המצרכים הבסיסיים ביותר. כל זה הכניס בי אהבה עצומה לשבת-קודש, סיפר מרן הגר"י זילברשטיין באש-יוקדת.

הילד בן ה-10 לא הצליח בלימודיו, ואפילו קרוא וכתוב לא ידע

נעלה כאן על הכתב סיפור מרגש בענין הדלקת הנרות שהגיע אלינו מהרב י. מ. דיוויס, איש ירושלים, שהעיד ששמע את הדברים ממקור נאמן.

המדובר היה בילד כבן 10 שלא הצליח בלימודיו, ואפילו קרוא וכתוב לא ידע על בוריו. החריגות השליליות הביאה לכך שהילד לא התקדם בשום תחום, ולא קלט כמעט מאומה מכל מה שלמדו בת"ת. הוא היה מגיע לחיידר בשעות הבוקר יחד עם כל חבריו, אבל יושב בכיתה כ'גולם' לכל דבר. המצב הלימודי הכל-כך גרוע שלו, השפיע כמובן גם על ההתנהגות של הילד, ובהפסקות כשהיה יוצא לשחק בחצר הת"ת, הפריע למשחקים במשחקיהם.

ההורים הלכו איתו לכמה מומחי-חינוך, וניסו לפענח את חידת-החדלון שלו, אבל אף אחד לא הצליח להעלותו על המסילה הנכונה. הילד לא קלט מאומה. הבעיה היותר-גדולה התבטאה בכך שהמומחים לא הצליחו לזהות את מקור הקושי, ואיש לא ידע להצביע על שורש המצוקה הלימודית של הילד.

אין לשער את הכאב והיגון ששררו בבית ההורים, שלא ידעו

לְעִילּוֹי נִשְׁמַת
הַרְה"ג
ר' אֶלְטֶעֶר מֵרֶדְכִי בֶרֶג זצ"ל
ב"ר דָּן ז"ל
מֵרָא דֵּאֲתֵרָא דְקַהֲלַת עֵטֶרֶת רֵא"ש
מוֹנְסֵי נְיוֹ יוֹרְק
נִלְב"ע ח"י סיון תשע"ו
ת.נ.צ.ב.ה.

מה ניתן עוד לעשות כדי לשפר את מצבו של הילד. הם סידרו לו מורים פרטיים, מומחים מאין כמותם, שירתם קודמת לחוכמתם, אבל ראשו של הנער, וליבו, פשוט לא תיפקדו...

הבכי נגע מאוד לליבי

בשלב מסוים מבחין המלמד שלו בת"ת בשיפור משמעותי במצבו של הילד הבעייתי. הוא החל לקלוט את הנושאים שנלמדו בכיתה, ואף השתתף במהלך השיעור ושאל שאלות טובות. עובר עוד יום ועוד יום, וההתקדמות לא נעצרת, אלא אדרבה - הילד הולך ומתפתח ורואה ברכה של ממש בלימודיו.

השינוי-לטובה היה כל-כך בולט, עד שהמלמד החליט להתקשר להוריו של הילד ולשאול אותם מה הביא לשיפור המהותי הזה. על הקו היתה אימו של הילד, שהתרגשה לשמוע שהתפנית הרצויה מורגשת גם בכיתה. כשהמלמד שאל האם תוכל לפרט בפניו מה הביא את הילד לתפנית זו, סיפרה האם כדלהלן:

אומר לך את האמת; מזה כמה חודשים שהבן שלי עצמו החל לשפוך את ליבו לפניי ובכה מאוד על מצבו העגום. מחד גיסא הוא תיאר את רצונו ושאיתו להבין את דברי הגמרא הנלמדת, ומאידך גיסא הוא המחיש בעגמימות נוגעת-ללב כיצד הוא נראה בכיתה, כשכל החברים משתתפים בצורה מסיבית בשיעור, מקשים ומתריצים, והוא יושב כפסל-דומם ואינו מצליח לקלוט מאומה. האמא סיפרה למלמד שהילד בכה לפניו בכי-מרורים באומרו 'עד מתי יימשך המצב הזה, ועד מתי יהיה המוח שלי סתום; האמנם כך נגזר עליי להיות טיפש וסכל כל הימים?'

הבכי שלו נגע מאוד לליבי, אבל לא יכולתי להושיעו, סיפרה האמא. ברם, מאחר והוא המשיך להתאונן על רוע-גורלו ומצבו, אמרתי לו: בני היקר, מחמד נפשי, דע לך שגם אני, כאמא, מאוד-מאוד כואבת את מצבך הקשה, ולא אוכל לתאר בפניך עד כמה הדבר מייסר ומצער אותי. אבל, יש פעם אחת בשבוע שבה אני מוצאת תנחומים, והיא שעת הדלקת הנרות בערב שבת.

כפי שמן הסתם ידוע לך, בני יקירי, שעת ההדלקה היא עת רצון גדולה, ומסוגלת לתפילה על הצאצאים. לכן, החלטתי לייחד את התפילה הזו בעיקר עליך, ואני משקיעה אז מאמצים רבים ומתפללת בדמעות לפני השם יתברך שיפתח את לבך. יש לי הצעה בשבילך; בוא עמוד גם אתה לצדי בעת ההדלקה, ותצטרף אל התפילה שלי, ונשפוך את לבבנו בצוותא אל ה' שירחם עליך ויפתח את ליבך בתורתו הקדושה.

גם הילד פורץ בבכי

הילד שלי הסכים להצעה, ממשיכה האם ומספרת למלמד. בהגיע זמן ההדלקה בערב שבת, הוא ניצב לידי, וכשאני מליטה את פניי בידי, ובוכה, פורץ גם הילד בבכי נסער ביותר, ושופך נפשו בדמעות שליש של ממש, וכך אנחנו בוכים יחדיו ומתחננים לפני בוראנו שיצליח את דרכו בתורה. כך נמשך הדבר כבר כמה חודשים רצופים, כשבכל ערב-שבת

נשמעות בכיות ותחינות בעת ההדלקה. גם בני הבית האחרים מצטרפים לבכיות אלו, וכולם מתפללים על הצלחתו של הילד בתורה. אם אתה שואל אותי לפרש המהפכה החיובית המתרחשת אצל הילד, אמרה האם, נראה לי שהשומע תפילת עמו ישראל ברחמים, שמע את תפילותינו, ופתח את סגור ליבו של הילד. מאז שהחילוננו להתפלל יחדיו, הוא התחיל להתעניין בלימודים, הכין שיעורי בית, הצליח במבחנים, וכך עלה והתעלה עד שהגיע להישגים גבוהים, וליבו נפתח כפתחו של אולם.

שולחן שבת זה לא בית משפט!

נצטט כאן מדבריו של ראש ישיבת 'קול יעקב' הגאון רבי יהודה עדס שליט"א, שהובאו בכנס חינוכי, והודפסו בקובץ מיוחד שיצא לאור מטעם מכון בית יעקב למורות בירושלים.

חלק מדבריו מוסבים על אימו הצדקנית ע"ה, שהיתה רעייתו של הגאון רבי יעקב עדס זצ"ל, שהיה אדם גדול מאוד, ויָשָׁב בדין עם מרנן מו"ח מרן הגר"ש אלישיב והגר"ב ז'ולטי זכר צדיקים לברכה. מספר הגר"י עדס: זכורני, שבהיותי אברך צעיר לימים, זכיתי לארח לסעודת שבת את אמי ע"ה, לאחר שהתאלמנה כבר מאבי זצ"ל. אחרי הסעודה נכנסה איתי אמא לסלון ביחידות, ואמרה לי: יהודה בני, אגיד לך משפט אחד, שולחן שבת זה לא בית משפט! אתה מעיר לילד הזה וגוער בילד הזה. ואסור שזה יהיה ככה.

שולחן שבת - אמרה לי אמא - צריך להיות כל-כך טבול וספוג בעוגה, שהילדים ימתינו לו כבר ממוצאי שבת הקודם...

אני, שהייתי אז כאמור אברך צעיר, קיבלתי את המסר שיצא מליבה הטהור, וצייתתי לו. מאז, זכיתי ברוך השם למשפחה גדולה וברוכת ילדים, ומצאתי עצה טובה כיצד לא להגיע למצב שבו אחזור מהתפילה בליל שבת ואמצא את הילדים 'סוערים', אומר ראש ישיבת 'קול יעקב'. העצה היא כדלהלן: כשעה-שעתיים לפני הדלקת הנרות, במקום ללכת ל'כולל יום שישי', או לצאת לבית הכנסת מוקדם, אני מקבץ את כל הילדים ונותן להם ארוחת ערב בנחת, כשהם עדיין לא עייפים.

ולא רק זאת, אלא כשהם חוזרים מבית הכנסת, הנני מניח לפני כל ילד צלחת מְכוּסָה, ובה דבר-מה. אני אומר להם, בחיוך מלא-סוד, שמחפֶּה להם שם הפתעה נעימה, ואסור להם לפתוח את הצלחת עד לאחר הקידוש. בצורה כזו, אנחנו מרוויחים שלפחות עד הקידוש הם יהיו ילדים טובים...

כשההורים הולכים ליטול ידיהם, פותח כל ילד את הצלחת ורואה את הממתקים והמתנות הוכנו לו שם... וכך אנחנו קונים את ליבם.

לצאת עם הילדים בריקוד

מלבד זאת אני ממליץ לכל בעל-בית להכין סיפורים יפים על-מנת שיוכל לספר לילדים ולְשָׁבוֹת בהם את ליבם. בדרך זו הוא מובטח שסעודת השבת תעבור מתוך עונג גדול ושמחה של מצווה. הגר"י עדס מוסיף שאפשר גם לצאת עם הילדים בריקוד לכבוד השבת (בריקוד המותר בשבת), וכך להכניס בבית אווירה

של שמחה וצהלה. באופן זה יש לנהוג גם למחרת ביום השבת ובסעודה שלישית. אני רוצה לראות אחר כך ילד אחד שלא יצפה כל השבוע לסעודות השבת...

וכאשר נוהגים להיפך, גורמים קלקול עצום. באוזני שמעתי מבחור אחד - מציין ראש הישיבה - שאמר שהדבר הכי-שנוא עליו הוא יום השבת. לאחר שתיאר בפניי איך נראית סעודת השבת בבית הוריו, עם צעקות וגערות לכל כיוון, הוא לא היה צריך להוסיף מילה...

ומדובר כמובן בגלגל חוזר; כי כאשר הילד לא מרגיש טוב בבית, וגם יום-של-שמחה כמו השבת עובר עליו מתוך אווירה של 'בית משפט', הוא יבעט גם בהוראות הניתנות לו על ידי ההורים, וכך אנחנו מאבדים את השליטה עליו, עד שהוא עלול להתדרדר מדחי אל דחי.

התיקון לכל הדברים הללו, הוא לקבל את מצב הבית באהבה, ולדעת שזו חובתנו בעולמנו, ורק כך נוכל לגדל את הדור הבא. ובאמת, שונה הוא יום השבת מימות החול, ואדם שהוא עובד-השם חייב לחפש את הקשר המיוחד עם בוראו ליום זה, ודוקא השמחה בחיי המשפחה הוא אחד המפתחות להשגת מנוחת הנפש של השבת.

נשתדל לקדש את שלחן השבת, לא נעלה עליו דברי חולין, לא נפסול אותו בעיתונים ובשאר חפצים שאין בהם מועיל. על שלחן השבת נעמים רק דברי אמונה שניטע בלבבות הילדים, נחזקם באמונה ובבטחון בבורא עולם, ולצד המאכלים הערבים שהכינה עבורנו עקרת הבית "נאכיל" אנחנו את בני הבית בדברי תורה מתוקים מדבש ונופת צופים. הקב"ה שופט כל הארץ אינו דורש מהאדם את אשר איננו מסוגל לעשות. אם נצליח להעלות ולרומם את האווירה בבית, ולו בבחינה הקלה שבקלות, ולו במשהו שבמשהו, כבר תהיה זו שבת אחרת לגמרי.

ואז תרנן נפשנו במזמור שיר ליום השבת, ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים.

(קטעים מלוקטים מתוך הספר החדש והמרתק 'אהבת אותנו', וכן מספר 'שבת בשמחה')

מרן הגרא"מ שך, לא ויתר והוסיף לשאול: "אם אבא שלו היה רוצה לבקר אצלו, האם גם כן היתה התנגדות? אתם צריכים לדעת שאני ממש אבא שלו!"

הרב שלמה לורניץ על ה'מענטשליכקייט' ['אנושיות'] - של מרן הגרא"מ שך זצ"ל

אין נבון וְחָכָם כְּמוֹד (מא)

מידת הדרך ארץ - מה שמכונה באידיש "מענטשליכקייט" ['אנושיות'] - שהיתה טבעה בטבעו של מרן, מעוררת השתאות. על הפסוק "נעשה אדם בצלמנו" (ראשית א, כו) כותב רש"י: "[כתבה התורה 'נעשה' - בלשון רבים] אע"פ שלא סייעוהו ביצירתו, ויש מקום לאפיקורסים לרדות [שיש כאן מי שהשתתף ביצירתו] לא נמנע המקום מללמד דרך ארץ ומידת ענווה, שיהא הגדול נמלך ונוטל רשות מן הקטן".

והקשה מרן: הלא מדובר כאן על פגם בעיקר האמונה, על חשש שהאפיקורסים ימצאו בתורה סמך לשיטתם הנפסדת, וכי אין הפסד זה עולה עשרת מונים בחומרתו על הרווח של לימוד דרך ארץ ומידת ענווה?!

הוא מקשה והוא מפרק: במקום שיש דרך ארץ וענווה, אין חשש לפגיעה באמונה. אדם בעל שכל ישר, אשר אינו מושפע על ידי מידות רעות ותאוות הגוף, גם אמונתו איתנה. אם נלמד מהפסוק דרך ארץ, שוב אין חשש שנבוא לידי אפיקורסות.

מרן היה מחבב מאד את השיחות שנסבו על גדולי תורה, ופעמים רבות סיפר לי סיפורים נפלאים על גדלותם. באחת השיחות הללו אמר לי מרן, כי גדול בתורה מוכרח להיות בעל מידות טובות. טענתי כנגדו שאינני מבין את דבריו. אני מבין, שגדול בתורה צריך 'ראש חזק', שכל מעמיק, להיות בעל הבנה, מתמיד, בעל זכרון, הוא גם צריך להיות חכם, כל זה הכרחי כדי להיות גדול בתורה. אך מידות טובות, אמנם הן דבר יפה ומועיל, אך כיצד קשורות הן לגדלות בתורה?

מרן השיב: "אני חלש מאד, זכרוני לא עובד כעת. אבל אם אני אומר, תוכל לסמוך עלי שיש לי מקור לכך. אדרבא, אם יש לך דעה אחרת, תזכיר לי אחד מגדולי התורה שאינו בעל מידות... הרהרתי מספר דקות, אך הוא הפסיקני: 'חבל לך לחשוב, אתה לא תמצא. הדבר הזה לא יתכן. מי שאינו בעל מידות - לא יגיע לעולם להיות גדול בתורה'".

לימים מצאתי מפורש כדבריו, בביאור רבנו יונה על המשנה באבות (ג, י"ד): "אם אין דרך ארץ אין תורה" - "שצריך תחילה לתקן את עצמו במידות, ובזה תשכון התורה עליו, שאיננה שוכנת לעולם בגוף שאינו בעל מידות טובות".

והקפיד להגיע בזמן המיועד, לפני כולם

מרן נזהר מאד לבל יגרום לטירחא דציבורא. כאשר התכבד בסנדקאות או בסידור קידושין, דאג לכך שלא יחכו לו אף לא

דקה אחת, והקפיד להגיע בזמן המיועד, לפני כולם. ומכל שכן שדייק בזמנים לשיעורים ולשיחות בשיבה.

היה מרן משתתף באופן קבוע בישיבות הנהלת החינוך העצמאי, וכן בישיבות 'ועד הישיבות'. הוא הקפיד להגיע לישיבות אלה רבע שעה לפני המועד שצויין בהזמנות, על אף שהישיבות התחילו תמיד זמן רב לאחר השעה היעודה, והיה עליו להמתין שעה ארוכה, בנוסף לאותה רבע שעה שהקדים לבוא.

הפצרתי רבות במרן שלא יקדים כל כך, אך הוא נשאר בשלו: מידת דרך ארץ מחייבת אותו להגיע לפני הזמן הנקוב. הוא ביאר לי, כי למד זאת מהקב"ה שהקדים ובא למתן תורה לפני עם ישראל. בסופו של דבר, העלה מישהו רעיון שפתר את הבעיה: הוחלט להזמין אותו מלכתחילה לשעה אחת אחרי הזמן שנכתב בהזמנה, ואם הישיבה נקבעה ל-4:30, הזמינו אותו ל-5:30. מרן הגיע לישיבה ב-5:15 כדרכו להקדים רבע שעה קודם הזמן הנקוב, והוא הוצרך להמתין לכל היותר רבע שעה, כפי שאכן היה רצונו.

מידת דרך ארץ מחייבת שכאשר נכנס אורח, אהיה לבוש כראוי

בכל עת שנכנסתי לביתו, היה מרן קם מיד ולובש את הפראק שלו, גם בימות הקיץ החמים ביותר, כאשר עדיין לא היה בביתו מזגן. התחננתי לפניו שלא יטריח את עצמו, אמרתי לו: "הרי אני ממש 'בן בית', אני יוצא ונכנס כאן פעמיים או שלוש פעמים ביום, אם כן, מדוע ראש הישיבה מתנהג כאילו בא איזה אורח מיוחד מבחוץ?"

לא הצלחתי לשכנע אותו, והוא נשאר בשלו "מידת דרך ארץ מחייבת שכאשר נכנס אורח, אהיה לבוש כראוי". קשה היה לי מאד לראות כיצד הוא מזיע, וחשתי אי-נוחות גדולה, עד שעלתה במוחי הברקה. שאלתי אותו: "אני רוצה להסיר את הז'קט שלי, האם גם אז הראש ישיבה ישאר עם פראק? מרן ענה: "אם אתה תוריד את הז'קט שלך, אין חיוב שאני אראה אחרת... מאז נהגתי לפשוט את הז'קט מיד עם כניסתי, ומרן לא לבש את הפראק.

אין זה כדאי לקבל משרה, שיש בה כדי לגרום צער וחלישות הדעת לאחרים

אחד מתלמידיו נועץ בו בהקשר למשרת ר"מ שהוצעה לו. למרבית ההפתעה יעץ לו מרן לא לקבל את התפקיד. כאשר ביקש אותו תלמיד לדעת מדוע אין המשרה מתאימה לו, הסביר לו מרן:

“באותו תפקיד שימש עד עכשיו ר”מ אחר, והוא פוטר ממשרתו שלא כהוגן. אמנם אותו ר”מ יודע כי במוקדם או במאוחר ימצא לו מחליף, אולם יש להניח, כי בשמעו נמצא ר”מ הממלא את מקומו, יגרום לו הדבר חלישות הדעת. אין זה כדאי לקבל משרה, שיש בה כדי לגרום צער וחלישות הדעת לאחרים, אף אם אין זה באחריותך כלל!”

אם אבא שלו היה רוצה לבקר אצלו

כאשר שמע מרן שלקיתי בהתקף לב בשנת תש”ן, ביקש מיד לבקרני בבית החולים, אך משום מידת דרך ארץ, התקשר לאשתי ע”ה כדי להודיע על ביקורו. אשתי השיבה: “ראש הישיבה יעשה כפי שהוא מבין, אך אני חוששת שהביקור ירגש אותו מדי, ואולי אין זה כדאי”.

מרן הסתפק והתקשר לבני רבי יצחק, הוא סיפר לו על חששותיה של אשתי, ואמר: “אם אחיו הגדול היה רוצה לבקר, האם גם אז אמא היתה חוששת שמא הוא יתרגש?” יצחק בני ענה: “ראש הישיבה אצל אבי הוא הרבה יותר מאח, ולכן אמא חוששת שביקורו של ראש הישיבה יביא אותו להתרגשות יתרה”. מרן לא ויתר והוסיף לשאול: “אם אבא שלו היה רוצה לבקר אצלו, האם גם כן היתה התנגדות? אתם צריכים לדעת שאני ממש אבא שלו!”

ברצוני לציין, כי לא ניתן לתאר במילים את העידוד שקיבלתי אז מדבריו של מרן “אני ממש אבא שלו”. אין לי ספק שהם תרמו תרומה מכרעת להחלמתי.

בני נוכח לראות שמכן מבקש בכל כוחו לבקר, ואמר למרן שיבוא, שהרי מי כמוהו יש לו דעת תורה וכח הכרעה. אולם מרן ענה: “כיון שאמא אינה רוצה שאבוא, לא אבוא...” הוא המתין מספר ימים עד שהמצב השתפר, ואז בא. מרן ביקש בכל מאודו לבוא, אך מידת דרך ארץ, המחייבת להתחשב בדעת אשתי, הכריעה את הכף.

סיפור רבי חזקיהו קצבורג

סיפור רבי חזקיהו קצבורג, שהיה בזמנו משגיח בישיבה בשיכון ה' בבני ברק: “יום אחד קרא לי מרן, וביקש שאדאג לתלמיד פלוני, לאברך שילמד עימו, כדי לקדמו בלימוד. והוא - מרן - יממן את שכרו של אותו אברך. הוא ביקש ממני שאבוא בכל ראש חודש לקחת את המשכורת לאותו אברך”. הרב קצבורג לא הבין, מדוע בחר מרן דווקא בקידומו של אותו בחור, אבל הוא לא שאל על כך. הוא סידר לאותו בחור אברך מעולה שהיה מקבל את שכרו

בכל חודש ממרן דרך הרב קצבורג.

פעם בהגיעו כרגיל בראש חודש כדי להעביר את משכורתו של אותו אברך, לא הניחו לו להכנס, כיון שמרן ישב באותה שעה בהתייעצות חשובה, מרן, שלא ידע על בואו, שלח לשואלו מדוע הוא לא בא. הרב קצבורג ענה לו שהוא הגיע כרגיל, אבל לא נתנו לו להיכנס. מרן התנצל והביע את צערו על שלא הניחו לו להכנס ואמר כי ברצונו לפצות אותו על כך. הרב קצבורג אזר אומץ וביקש, שמרן יסביר לו מדוע בחר לקדם דווקא את הבחור הזה, הרי ישנם עוד הרבה בחורים בישיבה! מרן אמר לו כי מלכתחילה לא רצה לגלות את הסיבה לכך, אך כיון שהבטיח לו פיצוי, הוא יספר. ואז פתח מרן וסיפר באריכות על התנאים הקשים שהיו לו עצמו בצעירותו: הוא אכל רק לחם צר, והיה ישן בישיבה על ספסל כאשר למראשותיו בול עץ. היתה לו רק חולצה אחת, בכל ערב שבת נהג לכבס את חולצתו בנהר לכבוד שבת, ועד שהחולצה התייבשה הוא היה יושב על גדות הנהר ולומד בכל תשוקתו. באחד מערבי השבת ניגשה אליו אשה ואמרה לו, שהיא שמחה לב לכך שהחולצה קרועה. “מדוע אינך מחליף חולצה?” - התפלאה האשה. מרן ענה לה, כי זו היא החולצה היחידה שיש ברשותו. האשה הלכה וכעבור זמן מה היא שבה עם שתי חולצות: אחת לשבת, ואחרת - לימות החול.

לאחר השואה חיפש מרן אחרי האשה או צאצאיה, כדי שיוכל לגמול לה כגמולה הטוב. נודע לו כי האשה וצאצאיה הושמדו בשואה, ונותר ממנה רק נכד אחד, שעלה ארצה ולומד בישיבה בשיכון ה'. חשב רבינו: כיצד יוכל לסייע לבחור זה כהכרת הטוב לסבתו? החלטתו היתה כי הטובה הגדולה ביותר עבורו היא לקדם אותו בלימוד, ולכן קיבל מרן על עצמו לשלם לאברך שיקדמו בלימודו. (מתוך 'במחיצתם')

כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

אנו נוהגים מימים ימימה לאחוז בפלך הניגון וההודאה, ולזמר במזמורי ההלל נעימות קודש, אשר סוחפות את לב האדם לדביקות נפלאה ומקרבות אותו לאביו שבשמים

כ"ק מרן אדמו"ר מתולדות משה שליט"א על להודות להקב"ה על כל חסדיו המופלאים

הַהוֹדוֹת וְהַלֵּל שֶׁמֶךְ הַגָּדוֹל

דבריו הוא אף המשיך לכתוב: "ודע כי כל מה שאמרנו למעלה אין בו די בכדי להביע את גודל התודה ואת מלוא ההערכה, אבל רצוני שתדע שכך אנו מרגישים בכנות".

ואלה הדברים היו עבורי למוסר השכל: איך להודות להקב"ה בכל החיות והרגש, בהתפשטות השכל! אין די באמירה בעלמא לומר "מזמור לתודה" ושירי הלל. חשוב מאוד להשים את עצמנו בתוך המילים הללו, לתת את כל ההרגשה - הרוח והנפש לפני ה' - שאנו באמת מלאי תודות על כל חסדיו המופלאים שעשה ועושה עמנו.

ומאחר שכך, זה מחייב אותנו גם בהעלותנו את נרות החנוכה בימים הללו: שבשעת אמירת ברכת "שהחיינו", יהא ליבנו נמס ומלא על גדותיו ברגשי תודה על אהבת השם אותנו, ועל כל הטוב שגמלנו בכך שאנו חיים על פני האדמה בבריאות הגוף והנפש. ובדרך זה שמענו מכ"ק האדמו"ר רבי צבי הירש מקרעטשניף זצ"ל שראה בעצמו איך זקננו הרה"ק רבי משה אליהו זצ"ל היה שופך דמעות כמים בכל שב"ק, בעת אמירת 'נשמת כל חי', עד שהרצפה לידו היתה מלאה בדמעות מרוב געגועים לה' יתברך, ומגודל עוצמת רגשת ההודאה על חסדי ה' אתו.

וממוצא דברינו אלו, למדים אנו כמה חוב גדול הוא על האדם לעשות כל מיני פעולות ותזכורות שלא לשכוח שום חסד מחסדי המקום עמו, ולהודות עליהם ברוב שירה וזמרה, ואם יעשה כן, אז יוסיף ה' לעשות עמו עוד ועוד כהנה וכהנה, כי כלל גדול הוא שהמכיר בטובה זוכה לטוב, במידה נגד מידה.

ויש לדעת כי ענין השירה הוא דבר נעלה, רם ונשגב, שבאמצעותו זוכה האדם לתקן את שורשו הרוחני. על כן, עד כמה עצום וגדול כוח הנגינה והזמרה! על ידיה מציל האדם את עצמו משטן ומפגע רע, ובכוחה נמתקים הדינים והגבורות, ואך טוב וחסד ירדפיהו.

ניגון זה נתחדש בשרעפי לפני שבע שנים

נוסף על כך, למדנו כמה חשוב ויקר לפני אבינו שבשמים להודות על הישועה העתידה לבוא דווקא על ידי שיר וניגון, כי בכך מקרבים את הישועה באופן פלאי. כך נהגתי בעצמי, כאשר חיברנו, בעזרת הקל הנכבד, את הזמר המפורסם על הפסוק: "אַזְמְרָה לָךְ בְּכָנּוֹר קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל, תִּרְנְנָה שְׁפָתַי כִּי אֲזַמְרָה לָךְ וְנִפְשִׁי אֲשֶׁר פָּדִיתָ" [תהילים].

ניגון זה נתחדש בשרעפי לפני שבע שנים, בעת הדלקת נר חנוכה. מטרתו הייתה להסיר כל ההגבלות והמניעות המפריעות

כשאנו עומדים בימי ההלל וההודאה, חשוב לנו לדעת, שלפי מידת ההודיה וההילול של האדם להקב"ה, ניכר עד כמה טבועה בו מידת האמונה. כי בהודאתו לה' הרי זה כמודה בהודאת בעל דין, שמאמין באמת שהכל הוא מאת ה'. וכמו שאמרו חז"ל [חולין ז:]: "אין אדם נוקף אצבעו למטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה". כל אדם צריך לדעת בעצמו שאין שום דבר הנעשה מבלי הסכמתו בשמי מרום, וכל הסיבות המועילות שבעולם אינן שוות מאומה בלי סייעתא דשמיא.

אף גם זאת: עניין ההודיה מעיד על עדינות נפשו ומידותיו הטובות של האדם, שיודע הוא להכיר טובה לה', וגדולה מעלתו עד מאוד. וצריך כל אחד לשאול את עצמו: האם חשבתי אי פעם להגיד תודה לה' על כך שיש לי מעלה מיוחדת כזו או אחרת, מדברים שאין לאחרים?

האם אמרתי תודה על שיש לי, ברוך השם, סיפוק בלימוד התורה, ואני מרגיש בטעמה וריחה כי טוב - כי "הם חיינו"? האם אמרתי תודה לה' שזכיתי שאיני נתון לשליטת מידת הקנאה, שאוכלת ומכלה את נפשו של אדם? והאם אמרתי תודה על שזכיתי שאין בי מידת הכעס?

ועוד כהנה וכהנה. כשעושים זאת, האדם הופך להיות כלי מוכשר לקבלה, לקבל עוד ועוד הטבות מאתו יתברך.

וכזאת מצינו בספר "חרדים", שמבאר שאפשר להכיר את האדם על ידי תפילתו: כיצד הוא מתפלל ואיך הוא מודה להשם יתברך על כל הטובות שעושה עמו. ובאמת, כן הדבר בכל מצווה ומצווה: יכול האדם למצוא בה את הדרך כיצד לבוא ולהודות לשם השם.

וכבר היה פעם שנכנסתי לאיזה בית מדרש

וכבר היה פעם שנכנסתי לאיזה בית מדרש, ושמעתי שם את 'המנקה', שהיה איש פשוט מאוד, אומר לחברו בנוסח עממי: "אחי, תשמע! קמת בבוקר תגיד תודה, והשאר זה כבר תוספת". היו לי דבריו הפשוטים והתמימים לחיזוק רב ולמשיב נפש, כי על הכל ניתן להודות לה'. לא צריכים לתור ולחפש אחריהם, כי הם גלויים ונראים לפניך. רק פקח עיניך, ומיד תראה אותם.

לא זה מכבר הלכתי לבקר איזה חולה בבית החולים, ושם ראיתי על הקיר מכתב שכתב נפש יהודי לאיזה פרופסור שעזר לו. המכתב היה כתוב באריכות מלאה במילות תודה וברכות נלהבות. בסוף

המשנה: "כל בעלי השיר יוצאין בשיר ונמשכין בשיר". פירוש: שיוצאין מכל רע על ידי השיר, ונמשכין - אליו יתברך על ידי השיר. "ומזין עליהם" - לשון מזונות, כי כשהגבורות נמתקות, הפרנסה באה לעולם.

בדרך הטבע, ככל שגדלה מצוקת האדם ומתעצם צורכו לישועה, נפשו מתדכדכת ורגשותיו מתעצבים. עבודת ה' שלו בתפילה נעשית מתוך שפלות רוח ועצבון, עד שיכול לרדת לכדי דיכאון הנפש ממש.

אבל האיש החכם השולט במוחו על רגשותיו, יודע אל נכון כי הדברים הפוכים: עוצם ישועתו הגדולה תבוא דווקא כאשר יתדבק בבוראו מתוך שמחה פנימית, מתוך אמונה בכוחו הגדול והידיעה ש"כל מה דעביד רחמנא לטב עביד". אז יזכה לראות ישועות נוראות למעלה מדרך הטבע, ויקרע רוע גזר דינו במהרה. וכמאמר הכתוב [ישעיהו לה, י]: "שִׁשְׁוֹן וְשִׁמְחָה יִשְׁגֶּה - וְנָסוּ יָגוֹן וְאַנְחָה".

כפי שסיפר לי בני היקר הרב יעקב שלמה נ"י

וככלל יש לדעת שכוח הנגינה לחולל נפלאות לבריאות גוף האדם, וכבר הוכח במחקרים של רופאים ממדינות שונות. הם מצאו באופן ברור כי ניגוני שמחה האהובים על האדם משפיעים לטובה על מצב בריאותו, ומשפרים רבות את סיכויי החלמתו. מבואר מכל האמור גודל הפעולה הנעשית מתוך שירי נגינה: הן כלפי האדם עצמו, שמביאים מזור ותרופה לנפשו, והן כלפי שמיא, שמעוררים תענוג וחדווה למעלה.

וכאשר שמענו כן ראינו, כפי שסיפר לי בני היקר הרב יעקב שלמה נ"י, אשר חזה בעיניו שלפעמים כאשר הוא הולך לשמח חולים הנמצאים במצב של מוות מוחי וכדומה, שבמשך ימים ושבועות אינם מזיזים שום איבר בגופם. אחרי שמנגן אצלם ניגוני התעוררות ודבקות, הם מתעוררים מתרדמתם! הם מרפרפים בריסי עיניהם לאות השתתפות בניגון. פעמים שאף זולגות עיניהם דמעות, מרוב התרגשות לשמע לחן אהוב, הפורט ונוגע במקום פנימי ועמוק בנפשם, אשר אין רשות לשום נגע ומחלה להיכנס אליו.

(קטעים ערוכים מתוך קונטרס "שפת חיים" לחודש כסלו וימי חנוכה)

מדבקות הא-ל, ולעורר את ליבי להודות ולהלל לשמו הגדול, בדיוק כשציפיתי לישועה גדולה מאת השם יתברך. על דרך שאמר דוד המלך עליו השלום [תהילים]: 'מְהֵלָּא אֶקְרָא ה'". ואכן, מיד לאחר מכן ראיתי נפלאות עצומות.

כי מנפלאות כוח הנגינה היא היכולת לחולל פלאות בנפש האדם, ולהביאה לידי מנוחה ומרגוע, ואף רפואה שלימה לכל מכאוביה. מעלה זו תלויה במנגן: כשהוא שר בכל ליבו מתוך פנימיות נפשו, הוא משפיע על שומעיו עונג ושמחה, המחיה את נפשם ומרפאתם. וכדי לסבר את האוזן עד היכן מגיעים הדברים, אספר סיפור: פעם אחת ביום טוב סוכות, נכנס לבית מדרשנו אדם בודד וגלמוד. נזדמן לו משמייים שהגיע בדיוק בזמן ששפכתי שיחי בתפילה, וכיבדתי את יוצרי בנעימת גרוני, בעת תפילת ההלל כשליח ציבור לפני העמוד.

אנו נוהגים מימים ימימה לאחוז בפלך הניגון וההודאה, ולזמר בכל אחד ממזמורי ההלל נעימות קודש ותנועות מיוחדות, אשר סוחפות את לב האדם לדביקות נפלאה ומקרבות אותו לאביו שבשמים. אחרי שסיימנו את תפילת מוסף, שמת לי לב כי האורח נשאר בבית המדרש לבדו. ארשת פניו העידה על נפש סוערת בחוסר מנוחה ושלווה, ועל כן פניתי אליו לברכו בברכת "שלום עליכם".

ביקשתי שיבוא לסוכתי לסעוד סעודת יום טוב

בשיחתי הקצרה עמו הבנתי שהוא נמצא כאן בגפו. ביקשתי שיבוא לסוכתי לסעוד סעודת יום טוב, כי חבל שיאכל לבדו. הוספתי והפצתי בו באומרי, שיש אורחים נוספים ובוודאי ייהנה מאוד. ואכן, הואיל האיש לבוא עמנו להסב בסעודה קדישא לכבוד הרגל. אחר שסיימנו לאכול את סעודת החג, ליבו נפתח והוא שפך בפניי ממסתרי נפשו, על קשיים גדולים שעבר בחייו. ברוך ה' ששם בפי דברי חיזוק, אשר השפעתם על ליבו הייתה כמים קרים על נפש עייפה. הוא נפתח אלי בעת רצון זו, וכך נתקשר אלינו בקשר אמיץ, עד שבמשך הזמן מצאנו מזור ותרף לנפשו האומללה, והעלינו אותו על דרך המלך, בשובה ונחת על מי מנוחות.

לימים, אמר לי שאדע כי מעולם לא אכל מחוץ לביתו אצל אף אדם זר! ואף אצל בני משפחתו הקרובים לא היה מסוגל לאכול! כל זאת מחמת שרגשי ליבו היו חסומים ואטומים לכל מגע וקשר עם הבריות.

אך כאשר עמד באותה תפילה ושמע את תפילת ההלל שלנו - שנאמרה בהתעוררות עצומה, בהודאה פנימית נרגשת ובניגון נעים ונחמד - נעו וזעו כל נימי ליבו. הוא החל להרגיש בקרבו נחשול של אהבה והודאה, שהביאוהו לידי רצון פנימי להתקרב אלינו. בכך נפתח הפתח לרפואתו השלימה בגוף ובנפש. הא למדנו גודל כוחו ועוצם פלאותיו של הניגון המושר מקרב לב מרגיש!

הניגון ככלי לישועות ופרנסה

זאת ועוד, בהיכל הנגינה, בכוחה ניתן לפעול כל מיני ישועות לכלל ולפרט. כדברי הרה"ק מלובלין [דברי אמת] שמפרש את

נחמן הזדעק: "לכבוד נס גדול שכזה אחפש באשפות פחית מלוכלת?! לא ולא! נכין לנו מנורה חדשה ויפה ועליה נברך לאלוקינו על הנסים והנפלאות!!!"

הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א על נס פלאי בימי החנוכה

למקדש, דלקה המנורה שמונה לילות אף שהשמן היה בכמות שהספיקה ללילה אחד בלבד.

פחית קטנה של שימורים, ונכין ממנה חנוכיה

"הבה נחפש", אמר לו, "פחית קטנה של שימורים, ונכין ממנה חנוכיה בה נוכל להדליק בכל ערב נרות. רצוי שתהיה הפחית קטנה, כדי שהשכנים הגוים לא יחושו במעשינו וילשינו עלינו". נחמן הזדעק: "לכבוד נס גדול שכזה אחפש באשפות פחית מלוכלת?!"

לא ולא! נכין לנו מנורה חדשה ויפה ועליה נברך לאלוקינו על הנסים והנפלאות שעשה לאבותינו!!!

לאחר בירורים מצא נחמן את אחד האסירים שהיה פחח במקצועו, ותמורת תשלום של כמה רובלים הבין חנוכיה יפה ומהודרת.

ביום כ"ד בכסלו היו בידיו של נחמן מנורה יפהפיה ובקבוק שמן זית. שם, במעמקי המחנה בסיביר.

בהגיע הערב הציבו ר' אשר ונחמן את המנורה בפתח החדרון הקטן שהיה בתוככי הצריף, ברכו על הנרות והדליקו את החנוכיה לעיני כל יושבי הצריף.

כל האסירים התקבצו סביב לראות את המחזה המוזר, והאזינו להסבריו של ר' אשר על בית המקדש שעמד על תילו בירושלים עיר הקודש, אותו טימאו היוונים, ועל הניצחון של החשמונאים על משנאי ה'.

איש מביניהם לא פצה את פיו לרעה, ואיש לא הלשין. בליבם רחשו כבוד ליהודים העומדים על אמונתם ונאמנים לתורתם ולמצוותיה.

ארבעת הלילות הראשונים חלפו בשקט, אך בלילה החמישי ארע הדבר.

בדיוק בעת שסים ר' אשר להדליק את הנר החמישי, נכנס אל הצריף חיל חמוש ברובה, והחל לספור את האסירים. הופעתו של החייל היתה פתאומית.

לפי הכללים היו האסירים רשאים להתהלך בתחומי המחנה מעת חזרתם מהעבודה בשעה חמש אחרי הצהריים, ועד השעה עשר בלילה.

בשעה עשר נשמעה צפירה, וכלם נכנסו לצריפים. בשעה זו נערבה ספירה כללית של כל האסירים לבדק שאיש לא ברח, ולאחר מכן היה החייל הסופר נועל את דלתות הצריף אחריו עד לבוקר.

על נס פלאי שהתנוצץ במחנות העבודה הסיביריים, והאיר את אפלת הגלות ואת חשכת המאסר בליל חמישי של חנוכה, סיפר החסיד ר' אשר ששונקין מוותיקי חסידי ליובאוויטש, שנשפט לחמש עשרה שנות מאסר ב'עון' שמירת היהדות ברוסיה הסובייטית.

גם בגיא צלמות זה לא נרתע ר' אשר, ובמסירות נפש כפשוטה, שמר על מצוות התורה בכל הדרכים שעמדו לרשותו.

יום אחד נגש אל ר' אשר, אסיר יהודי כבן ארבעים בשם נחמן רוזמן, שנשפט לעשרים וחמש שנות מאסר, ושאלו בהתפעלות: "האם נכונה השמועה ששמעתי אודותיך, כי אינך עובד בשבת?" ר' אשר אישר את הדברים.

"גם אני משתוקק לשמור על השבת ולא לעבוד ביום זה, יהודי אני", הגיב האיש. ר' אשר השתומם.

היהודי נראה היה רחוק מתורה ומצוות. דוקא כאן, במחנות העונשין, רוצה הוא להתחיל לשמר שבת?!

"אין זה פשוט בכלל", הסביר לו ר' אשר. "הדבר כרוך בעונשים כבדים, ואתה עלול להיכלא בצינוק כמה יממות תמימות, ושם, עלול אתה לגווע ברעב..."

המשיך האיש לחקור: "ומה, אם כן, עושה אתה כאשר מכניסים אותך לצינוק כעונש על כך שאינך עובד בשבת?"

"מה יכול אני לעשות? השיב ר' אשר בחיוך קל. "אני יושב בצינוק עד שמוציאים אותי משם..."

"גם אני מוכן לשבת בצינוק בעבור שמירת השבתו" ענה האיש בהחלטיות.

מכאן ואילך הפך אותו יהודי יקר לשומר תורה ומצוות במסירות נפש, ללא פשרות וללא ויתורים.

בכל שבת נשאר בצריפו ולא יצא לעבודה, בלא להתחשב בעונשים הקשים. כמה ימי מאסר בצינוק סובייטי יכולים היו להוציא אדם מדעתו, אבל נחמן רוזמן לא הסס כלל.

אפילו להתחבא לא רצה.

"אם יענישו אותי, אקבל את יסורי באהבה. יהיה זה לכפרה על עונותי..." אמר.

כך, פסק מאכילת טרפות, והחל לקיים באדיקות את כל המצוות. בפרוס ימי החנוכה, סיפר לו ר' אשר על נס חנוכה שארע בימי בית המקדש השני, כאשר היוונים ניסו להשכיח מהיהודים את התורה והמצוות, ובזכות מסירות נפשם של מתתיהו כהן גדול ובניו, נעשה נס ונצחו המעטים את הרבים, וכאשר נכנסו מחדש

מעולם לא נערכה ספירה בשעה מוקדמת זו, ואיש מבין האסירים לא הבין מה מעשיו של החייל בשעה זו, בה מותר לאסירים לצאת מהצרף. אחד האסירים ניגש לר' אשר ואמר לו כי אין ספק שבשלו הסער.

"מישהו הלשין עליך. הדלקת המנורה עלולה להפליל אותך בשתי עברות חמורות: פולחן דתי, והעלאת אש בצרף.

מהר והשלך את המנורה לאחת הפינות המושלגות בעוד החייל עדין טרוד בספירת האסירים, כך תחסוך מעצמך את העונש החמור..."

עמדו ר' אשר ונחמן ליד המנורה הדולקת, ולבם פועם בחזקה.

אך ר' אשר מאן לכבות את המנורה.

"הנרות הללו קודש הם! לא אכבה אותם!" אמר.

עמדו ר' אשר ונחמן ליד המנורה הדולקת, ולבם פועם בחזקה. מקרבם בקעה תפילה חרישית שיעשה הבורא עמם נס בשם שעשה לאבותיהם לפני למעלה מאלפים שנה.

החייל סיים לספר והגיע אל המנורה. במבטו סקר את הנרות, ואחר שאל את ר' אשר בקול:

"פיאט?" - חמשה? כלומר, היום הוא היום החמישי של חנוכה?

ור' אשר עונה בטבעיות ובביטחון לא-לו - "פיאט".

החייל פנה לדרכו והלך לו בלא לומר מלה...

כל האסירים נותרו על עומדם נדהמים.

פשעים חמורים ביותר נעשו בצרף לעיני כל, והחייל, שתפקידו לשמר על החוק לא די בכך שהוא מתעלם, הוא מעודד את הפשע בפיו!

"איש קדוש!" - הריעו האסירים לר' אשר בתשואות סוערות.

עד סוף ימיו היה ר' אשר בטוח שחייל זה היה אליהו הנביא.

בכל שנותיו במחנה, מעולם לא בוצע מפקד אסירים בשעה בזו, ואיש לא יכול היה להעלות על דעתו מחזה כזה - נציג השלטון הרואה שני אסירים העוברים בגלוי על שני עונות חמורות במיוחד, ובמקום להענישם - מתעניין במעשיהם ומעניק להם רוח גבית לפשעם...

אם היה נתפס החייל, יכול היה להיענש קשות על התעלמותו, ולהפוך בעצמו לאסיר.

אין ספק כי זכותו של בעל התשובה נחמן רוזמן, איש מסירות הנפש, היא שהביאה באותו לילה למחנה את אליהו הנביא בכבודו ובעצמו.

וכמעט מיותר לציין, שהדלקת הנרות בימים הבאים - אף היא עברה ללא כל תקלות... ('יהדות הדממה', ח"ב עמ' 161)

הבטחתו של האמורא הקדוש רב הונא

מפורסם הוא מאמר חכמינו ז"ל (שבת כג:): "הרגיל בנר הווין לה בנים תלמידי חכמים".

ויש להבין את הדברים.

הלא אין לך אדם מישראל שאינו מדליק נרות חנוכה, ואין אנו

רואים שכל ישראל זוכים לבנים תלמידי חכמים.

את התשובה נמצא בדברי רבינו המאירי שכתב: 'הרגיל בנר חנוכה דרך חיוב מצוה'.

כלומר, הבטחתו של האמורא הקדוש רב הונא אמורה כלפי המהדר במצוות הדלקת הנר ומקיימה בחיבה ובהתלהבות. כך, כאשר רואים הילדים את התקשרותו של אביהם למצוה ואת דבקו והתלהבותו, מתחברים אף הם לתורה ולמצוות באהבה וזוכים לגדול תלמידי חכמים.

לעתים עלול האדם, לשכוח את הילדים הקטנים שאינם יכולים להבין את הרעיונות העמוקים

בספרו 'בן איש חי' (וישב שנה א) המליץ רבינו הגאון רבי יוסף חיים זיע"א, לתת לילדים הקטנים להדליק את השמש על מנת לחבב עליהם את המצוה.

גם בנר זה - כתב רבנו ה'בן איש חי' - יש "קצת מצוה", ועל כן היה נוהג לתת לבניו הקטנים להדליקו.

מנהג זה מלמד אותנו את הדרך לנהוג עם הילדים ולחבב עליהם את המצוות ואת התורה.

לעתים עלול האדם העסוק בעבודת הבורא ובהתעלותו והתרוממותו במועדי השנה, לשכוח את הילדים הקטנים שאינם יכולים להבין את הרעיונות העמוקים ואת דברי התורה הנפלאים המענגים את נפשו, או את הניגונים המורכבים המרוממים את נשמתו, אך עליו למצוא את הדרך לליבותיהם של הילדים הקטנים ולחברם אל המצוות: לשיר עמם את השירים שלמדו במקומות הלמודים, להאזין לסיפורי פרשת השבוע, לומר רעיונות מותאמים לרמתם ולספר להם ספורים ומעשיות.

כך נחבב את המצוות גם על הטף.

(לקט מתוך 'ספיר ויהלום' - חנוכה)

"והאדמו"ר מטאשבע סיפר: היה לנו נס גדול בחנוכה, אליהו הנביא הביא לנו שמן ופתילות לתוך מחנה ההשמדה" אמר לו הרבי מסאטמר: "זה לא היה אליהו הנביא, זה הייתי אני".

הגאון רבי גואל אלקריף שליט"א ההשקעה ברוחניות לעולם אינה הולכת לריק

בעת שישבו ולמדו את ההלכות, נכנס אדם ובידו שקית, ושאל: "מישהו פה צריך נרות?" אותו אדם בלתי מוכר הוציא מהשקית נרות, וחילק לכל הבחורים. בשמחה גדולה הדליקו כולם את נרות החנוכה.

כשיש לך אמונה, ואתה מתאמץ בכל כוחך לקיים את המצווה, ייתכן מאד שתזכה אפילו לנס...

אנא עשה לנו נס, כפי שעשית לאבותינו

בשנת תש"ה, בחודש כסלו, היה האדמו"ר מטאשבע בין האסירים במחנה ההשמדה, ששנה לפני כן שהה בו הרבי מסאטמר. האדמו"ר נכסף לקיים מצוות הדלקת נר חנוכה, אך לא היתה שום דרך להשיג שמן להדלקה.

"ריבונו של עולם", הוא התפלל מנהמת לבו, "אנא עשה לנו נס, כפי שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה, ושלח לנו בבקשה שמן להדלקת הנר".

בסערת נפשו התהלך האדמו"ר כה וכה, ולפתע נתקל במהמורה וכמעט שנפל. הוא השפיל את מבטו, לראות מהו המכשול שלפניו, וראה בור קטן פעור באדמה, וקצהו של כד קטן מציץ ממנו. עשה האדמו"ר עצמו כאילו נפל, חפר באדמה ומצא שמן זית ופתילות. מיד נתן האדמו"ר תודה עצומה לקב"ה, ולעת ערב הדליק עם תלמידיו, בחשאי אך בשמחה שאין לתארה, את הנר הראשון של חנוכה. המלחמה הנוראה הסתיימה סוף סוף. האדמו"ר מטאשבע שרד, ולאחר זמן מה הגיע לארצות הברית ופגש את רבי יואל מסאטמר. רבי יואל שאלו על אשר אירע איתו בשנות המלחמה, והאדמו"ר מטאשבע סיפר: "היה לנו נס גדול בחנוכה, אליהו הנביא הביא לנו שמן ופתילות לתוך מחנה ההשמדה, וכך זכינו לקיים מצוות הדלקת נר חנוכה!"

אמר לו הרבי מסאטמר: "זה לא היה אליהו הנביא, זה הייתי אני". סיפר לו הרבי על מקורם של השמן והפתילות, והוסיף ואמר: כאשר גורשתי בחיפזון על ידי הגרמנים הארורים, לא יכולתי לקחת אלא פריטים בודדים בלבד. ויתרתי על חפצי קדושה חשובים ויקרים, שעברו במשפחה מדורי דורות, ולקחתי מלבד התפילין רק שמן להדלקת נרות חנוכה. עד עתה חשבתי, שההקרבה הזאת היתה כולה לריק, שהרי לא נותרו בידי חפצי הקדושה היקרים, ולא הודלק נר חנוכה. עכשיו התברר לי, שאותו שמן זית שהוטמן באדמה זיכה יהודים יקרים במצות הדלקת נר חנוכה! הרי לנו, שהשקעה ברוחניות לעולם אינה הולכת לריק!"

(מתוך 'דורש טוב' חנוכה בהוצאת 'פה נוף')

סיפור מאד בלתי שגרתי, התרחש בתקופת המלחמה הנוראה: ראש ישיבת טעלז בקליבלנד, רבי חיים שטיין זצ"ל, למד בצעירותו בישיבת טעלז שבליטא. ימים ספורים לפני שכבשו הגרמנים הארורים את טעלז, הצליחה קבוצה קטנה של שש-עשרה בחורים לברוח לתוככי רוסיה, ועל ידי כך ניצלו מגורלם הנורא של שאר בני העיר. רבי חיים שטיין היה בין הניצולים.

הימים היו ימי כסלו, והבחורים ניסו לטכס עצה כיצד יוכלו לקיים את מצות נר חנוכה, בעיצומה של המלחמה, בתוככי רוסיה הקומוניסטית. על אף מאמציהם, לא הצליחו הבחורים להשיג אפילו מעט שמן להדלקה, ואז עלה במוחו של אחד מהם רעיון מקורי - הם יגרדו את הגריז שנצמד לפסי הרכבת, וידליקו בו נר חנוכה. המשימה של גירוד הגריז מפסי הרכבת היתה כרוכה בסכנה גדולה. אם יבחינו בהם החיילים, כשהם רכונים מעל פסי הרכבת, לא יהיה ספק בלב החיילים שמדובר בלוחמי מחתרת המנסים להניח פצצות על המסילה. לא יישאלו שום שאלות, החיילים יירו מיד כדי להרוג.

באמצע הלילה, בדממה מוחלטת, התגנבו חמישה בחורים כדי לבצע את המשימה. בזירות רבה הם השתופפו ליד המסילה, וגרדו מן הגריז שדבק בה. בכל פעם שהדהד רעם הרכבת המגיעה, ברחו הבחורים והסתתרו. לאחר עמל רב הצליחו למלא את הצלוחיות, ושוב אל חבריהם. כאשר עמדו להדליק סוף סוף את נר החנוכה, הגריז לא נדלק. אמר להם רבי חיים שטיין: "נרות חנוכה אין לנו, בואו נלמד לפחות את הלכות הדלקת הנר".

המים שאין להם סוף.

מתוך מאה וחמישים נוסעים, רק שישה עשר אזורי אומץ להסתכן ולקפוץ אל המים. כיון שמרן והרבנית ידעו לשחות - הם פתחו במסע ימי מסוכן ונועז, לכיוון חופי ארץ ישראל. לימים, סיפרה הרבנית לילדיה, כי גם אז, במצב של סכנת טביעה מוחשית, סירב מרן לזוז מעקרונותיו כמלוא הנימה.

'מסיבות של חסידות וצניעות, אבי ואמי חתרו תחילה לעבר נקודה ימית מרוחקת, על מנת להתרחק מארבעה עשר פליטי הספינה האחרים, גם אם מדובר במלחמה על החיים, בתוך גלים שוצפים ומערבולות איומות'.

נורא נוראות. אברך שנמלט מאירופה ונאלץ להותיר בה את בנו יחידו. אברך שנאלץ לעשות עם רעייתו חודשים ארוכים של חוסר ודאות בין גלי הים, וכעת, כאשר הוא מנסה לחצות את רצועת החוף בשחייה - הדבר הראשון שמעסיק אותו, הוא הצורך לשמור על חסידותו ופרישותו. כי זה היה מרן, יראתו, חסידותו וגדלותו כרוכות זו בזו וניזונות זו מזו.

מערבולות איומות פגשו את מרן והרבנית. לפרקים חשו שהנה הסוף מתקרב, לאורך המסע שארך שעות ארוכות, נשרו מרבית פליטי הספינה האחרים. מקרב שישה עשר נוסעים שרדו רק שישה - רבינו והרבנית וארבעה נוספים. כל השאר טבעו במצולות.

רטוב עד לשד עצמותיו, לבושו דל, הגיע רבינו אל החוף בשעת לילה מאוחרת.

מדי שנה בשנה, בפרוס ימי החנוכה, אסף רבינו את צאצאיו וגדולי תלמידיו, למנחת תודה לאלוקיו על אשר הצילהו מן המים הזדונים. לימים, התבטא רבינו בלשונו של יעקב אבינו (בראשית לב, יא): "כי במקלי עברתי את הירדן הזה, ועתה הייתי לשני מחנות - תלמידים בארץ ותלמידים בחוצה לארץ".

בנר שני של חנוכה הגיע רבינו בעל 'שבט הלוי' ארצה. רגיל היה רבינו לומר, כי את הנר הראשון הדליק באוניה, ואילו את הנר השני כבר הדליק בירושלים. רבינו הגיע לארץ ישראל בעירום ובחוסר כל, ופעם התבטא ואמר: "יעקב אבינו - היה לו לפחות מקל, אני - גם את זה לא היה לי, את הכל הייתי חייב להשליך למים כדי שלא יכביד עלי שום דבר בשחייתי בים, לעבר הארץ המובטחת".

הוסיף רבינו וסיפר ברגש רב, על אותו לילה מרטיט בו זכו הוא וזוגתו בחדרי שמים להגיע לחוף לאחר שעות שחייה ארוכות. רטוב עד לשד עצמותיו, לבושו דל, הגיע רבינו אל החוף בשעת לילה מאוחרת. חיפש רבינו בית עם מזוזה שיוכל לדפוק שם כדי להחליף את לבושו, ושיש בו מעט אור, כדי שיוכל לדפוק שם ולא להעיר את בני הבית.

לאחר זמן רב מצא בית עם אור, ובפתח מזוזה, והחליט לדפוק שם מחוסר ברירה. לאחר כמה דפיקות נפתחה הדלת. האיש שעמד בפתח נבהל למראה רבינו, ומיהר לסגור את הדלת עוד בטרם שמע את בקשתו.

ברבות הימים סיפר רבינו ברעד, שעד היום מצלצלת באוזניו הטריקה הזו עם הכאב הנורא הנלווה אליה... "אל תשכחו", הוסיף רבינו, "היה זה אחרי שאיבדתי בים את כל הרכוש שהיה עימי, אחרי שעות רבות של שחייה בים, הייתי עייף וסחוט, הרגשתי שאני מתמוטט מאפיסת כוחות, אבל הצניעות בערה בי, הייתי חייב לדאוג לפריטי לבוש הולמים. המשכנו לחפש, עד שבחסדי שמים מצאנו משפחה שתעניק לנו לחם לאכול ובגד ללבוש, וכך התחלנו את דרכנו בארץ ישראל..."

רבינו לא נשבר ולא התמוטט, למרות שהגיע לארץ בחוסר כל. אמונתו החזקה בהשי"ת, שאיפותיו ותחושת היעוד שפיעמה בו הם שהחזיקו אותו לאורך כל הדרך. הקו המנחה אותו היה, שגם אם המצב קשה ונואש, גם כשאין כלום, חייבים להמשיך במימוש החלום, לכבוש את היעד ששאף מאז ומעולם, להרביץ תורה בארץ ישראל.

למרות אותם רגעים קשים ומייאשים, לא אמר לעצמו רבינו 'נחזור חזרה לפרשבורג', אלא המשיך הלאה עם החזון והשאיפה. עד כדי כך, שלמחרת הגיעו לארץ, כשעלה לירושלים עיר הקודש, בעודו עייף וממוטט מתלאות הדרך וחוסר כל, עמל לקבץ כמה יהודים כדי למסור להם שיעור בהלכה...

וכל זאת כדי לעמוד בקבלה שקיבל על עצמו בצעירותו, שלא יעבור עליו יום, בלא הרבצת תורה. בכך זה הצליח להגשים את שאיפותיו העצומות, לגדול בתורה וביראת שמים, ולהרבות תורה בארץ ישראל ובכל העולם כולו.

(מתוך 'ולא שבט הלוי בלבד')

איני יכול לתאר בפניכם את גודל השמחה והאושר שננסכו על פניו האציליות של מורי רבי הגאון רבי שמואל רוזבסקי זצ"ל, פניו צהבו מרוב שמחה

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א על החביבות המיוחדת במצות נר חנוכה

מעוון ביטול תורה יותר מהצלתו מיסורי גוף. שמחה זו היתה לאב שמחה גדולה ועצומה יותר מהשמחה הראשונה, כי אכן זו היתה תקותו כל הימים שבנו יוסיף אומץ ויגדל בתורה ובעבודת השם כראוי, וכעת כשזכה לראות עולמו בחייו, כיצד בנו דבק בתורה ומכיר בערכה כראוי, חש שהתגשמה משאלת לבבו.

מסביר בעל ה'משנה שכיר' שבבחינה מסוימת דומה הנס של חנוכה למשל זה. עד נס חנוכה כל הנסים שעשה לנו הקדוש ברוך-הוא היו עוגן והצלה נגד יסורי הגוף, אובדן הגוף; כמו בנס מצרים, נס פורים ועוד, ואכן על כך שהצילנו מידיהם אנחנו מודים ומהללים לו, וגם מכך יש לו להקב"ה נחת רוח.

אולם השמחה שנגרמת לקדוש ברוך הוא משמחת נס חנוכה היא נחת גדולה וחביבה יותר, משום שנס זה היה הצלה רוחנית, כנגד היונים שגזרו עלינו להפר את חוקי התורה ולבטל את קיום המצוות, עד שריחם ה' עלינו והצילנו בדרך נס ופלא. לכן ככאשר אנו עושין זכר לנס זה, השמחה גדולה יותר מבשאר השמחות, והמצוה הזאת חביבה היא אף יותר משאר המצוות. זה ניכר בעיקר בכך שאנו מדליקין נרות בחוצות, ומראים באמצעותם על שמחתנו היתירה.

דבר נפלא ביותר הראוני במהרש"א (תענית כח, א): הגמרא אומרת, שפעם אחת גזרה מלכות הרשעה שמד על ישראל, גזרו שלא יביאו עצים למערכה, ושלא יביאו בכורים לירושלים. מבאר המהרש"א מפני מה גזרו היונים דוקא על שני עניינים אלו? זאת משום שהיונים רצו למנוע מאיתנו לקיים את המצוות בשמחה, ולפי ששני דברים אלו גם ביכורים וגם קרבן עצים היו מביאין בשמחה, רצו לבטלם כדי שיתבטל שמחת המצוות.

ליוונים לא ביקשו בשלב זה למנוע את עצם קיום המצוות, הם ביקשו למנוע את השמחה שמתלווה לקיום המצוות, הם סברו שעל ידי ביטול השמחה כלל ישראל יאבד את הטעם בעצם קיומן.

ויתכן שלכן במצות חנוכה התחדש המושג של מהדרין ומהדרין מן המהדרין, מושג שלא מצאנו בשאר מצוות. זהו מידה כנגד מידה, להרבות עסק ושמחה של מצוה. היות שהם ביקשו להמעיט שמחת המצוה, אנו מוסיפים כנגדם הידורים על הידורים לחבב את המצוות.

מרן הגאון רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל, אמר פעם

מרן הגאון רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל, אמר פעם: "אנו מתפללים ואומרים: 'רוממות א-ל בגרונם וחרב פיפיות בידם

נודעים דברי הרמב"ם (הלכות חנוכה ד) שכתב: "מצות נר חנוכה מצוה חביבה היא עד מאד. וצריך האדם להזהר בה כדי להודיע הנס ולהוסיף בשבח האל והודיה לו על הנסים שעשה לנו. אפילו אין לו מה יאכל אלא מן הצדקה, שואל או מוכר כסותו ולוקח שמן ונרות ומדליק".

ויש לדקדק בדברים שכתב, שמצות נר חנוכה חביבה היא עד מאד, והרי כל המצוות חביבות הן? ומה החביבות היתירה שקיימת במצות חנוכה יותר מבשאר מצות?

הגאון רבי ישכר שלמה טיכטל זצ"ל הי"ד, בעל ה'משנה שכיר', תלמידו של הרבי בעל ה'מנחת אלעזר' ממנוקטאש זצ"ל מסביר זאת באמצעות משל נפלא:

משל לאב שהיה לו בן יחיד וחביב, שנולד לו לאחר שנות צפיה רבות. מטבע הדברים בן זה היה כל שמחתו וקניינו של האב, ובו תלה את כל תקוותיו, לא היה דבר חביב לו בעולמו יותר מבנו אהובו. תמיד הרבה לעקוב אחריו, להתבונן בהנהגותיו לדקדק אחר מעשיו. כשראה בו מדה טובה והגונה שמח עד מאוד והתגאה בה, ואם חלילה ראה בו פגם כל שהוא בהנהגה או מידה מגונה היה עצב מאד.

באחד הימים ראה הוא את בנו שרוי בשמחה יתירה, ושאלו מה פשר השמחה? השיב הבן כי זה עתה הלך בשוק ופגש כמה אנשים רעים שביקשו להכותו, ובאופן פלאי ניצל מהם עוד לפני שהספיקו לבצע בו את זממם, ומחמת נס זה הרי הוא שמח ומאושר. כשמע האב את הפרטים ניכרו בו אותות אושר ושמחה, ותחושות השתתפות כנים בשמחת בנו.

לכן אני כה מאושר ושמח

כעבור ימים אחדים שוב מצא האב את בנו צוהל ושמח, והפעם השמחה גדולה יותר מהפעם הקודמת, התעניין מדוע הוא שמח? השיב הבן שזה עתה שב מבית המדרש, לשם הלך כהרגלו להגות בתורה, לפתע באו כמה מידידי לבית המדרש והחלו לשוחח עימו על דא ועל הא ולבינתיים התבטל מתלמודו. הבן שהכיר וידע את ערך התורה, התפלל בלחש לבורא עולם שיציל אותו מהם וביטולם, ואכן כאשר סיים להתפלל נכנסו לבית המדרש אנשים אחרים והתעסקו עימם, וכך ניצל מביטול תורה. "לכן אני כה מאושר ושמח" הפטיר הבן.

עתה כשמע האב את סיבת השמחה, חש אושר עילאי מאין כמותו, והודה לבוראו שזיכהו בבן רם המעלה, השמח בהצלחתו

אחרת את מחלוקתם.

לאחר מספר חודשים, הוציא הגאון רבי שמואל איינשטיין זצ"ל, ראש ישיבת פוניבז' לצעירים, את הספר 'כתב וחותם' לרבי עקיבא איגר, ובסופו הדפיס תוספת דברים על המהדורות הקודמות, מכתב ידו של המחבר. שם כותב רבי עקיבא איגר שהתעלם במכוון ממחלוקת ה'בית שמואל' וה'חלקת מחוקק', משום שלדעתו הם חלוקים באופן אחר.

הגאון רבי חיים פרץ ברמן שליט"א, מראשי ישיבת פוניבז', שנמנה אז על טובי בני הישיבה, ראה את הדברים והזדרז להראותם לראש הישיבה רבי שמואל, שאכן כיוון לדברי רבי עקיבא איגר מפורשים.

איני יכול לתאר בפניכם את גודל השמחה והאושר שננסכו על פניו האציליות של רבי שמואל, פניו צהבו מרוב שמחה, וניכר עליו שהוא מתרגש עד מאוד. למחרת בשיעור הוא סיפר בהתלהבות כי הראו לו אמש את דברי רבי עקיבא איגר בתוספות החדשות של 'כתב וחותם', ומרוב שמחה לא הצליח לעצום עין כל הלילה, ואף בזכות זה התחדש לו מהלך שלם בסוגיא ההיא...

מקרה נוסף אירע פעם עם רבי שמואל שהגיע לשיעור עם בקבוק יין, וחילק 'לחיים' לתלמידים. אחד הבחורים שמוצאו מבית חסידי, שאל בעליזות: "וכי ראש הישיבה נעשה חסיד?" השיב לו רבי שמואל: "הלילה זכיתי לכוון לדברי רבי עקיבא איגר, איך לא אחלק לחיים?".

שמעתי מהרב רבי יוסף גוטפרב שליט"א

סיפור מדהים שמעתי מהרב רבי יוסף גוטפרב שליט"א, כי בבחרותו היה האחראי לסדר מידי שבוע את החשמל הכשר לשבת, בבית הכנסת המרכזי של 'בתי הורדנא' בירושלים. במסגרת תפקיד זה נדרשה ממנו עבודה קשה ומיגעת מידי שבוע בשבוע; ניקוי המנורות, סידור הגז, חיבור המצברים, כיוון השעון ועוד. מתפללי בית הכנסת זכו בעקבות כך לאורח חשוב שבא במיוחד ממרחקים להתפלל עימם, הגה"צ רבי שמואל אהרן יודלביץ זצ"ל,

לעשות נקמה בגויים. והרי מקרא מפורש הוא "לא תקום לא תטור"? כיצד מבקשים אנו לעשות נקמה בגויים? אלא אמר רבי מאיר בחדות, כי מה שנאמר 'לעשות נקמה בגויים' הכוונה היא לנקמה מוסרית, כוחה יפה מנקמת דמים.

אדם גדול האיר את עיני לתופעה מופלאה; הנה על ענייני חנוכה ישנם בקושי מספר דפים בודדים במסכת שבת, וכמה הלכות הקשורות אליה שנזכרו בעקיפין פעמים בודדות בתלמוד. אולם לעומת זה אנו רואים אוצר עצום של ספרים, חידודים וחידושים, ובכל שנה ושנה נוספים עוד ועוד חיבורים נפלאים שמרחיבים מצוה זו, בדרוש, הלכה ואגדה.

אמר אותו אדם גדול, זה הוא הנקמה המוסרית שכלל ישראל יודעים לנקום בגויים, הם ביקשו 'להשכים תורתך', וה' מאיר את עינינו לגלות עוד ועוד את אור התורה. הם ביקשו למעט בשמחת המצוה 'להעבירם מחוקי רצונך', שיאבדו את הטעם החשק והשמחה בהן, מידי שנה כלל ישראל נוקם את נקמתו בכך שמרבה להתעסק בשמחה ובחביבות במצוה שנתקנה לזכר נס זה. זוהי אחת העבודות המתבקשות מאיתנו בימים אלו, להגביר את השמחה בלימוד התורה ובקיום המצוות, ולראות בקיומן זכות ואושר עילאי.

כיצד כל מה שמוציא מפיו מתקיים?

הגאון רבי חיים נתן דעמביצער זצ"ל, ראב"ד קראקא, מספר בספרו 'כלילת יופי' על אחד מגאוני קראקא שהכיר בילדותו, הלוא הוא הגאון רבי יוסף שמואל - אב"ד פראנקפורט זצ"ל, מחברי הציונים 'מסורת הש"ס', שהיה ידוע בכוחו הגדול לפעול ישועות באמרי פיו, וכל היוצא מפיו נעשה. רבים התדפקו על דלתותיו להתברך מפי קודשו.

פעם ביקש רבי יוסף שמואל ממחותנו הגאון בעל ה'כוס ישועות' זצ"ל שילמדו את חכמת התכונות בה נודע כבקי מופלא. השיבו ה'כוס ישועות' שמשכים ללמדו אך ורק בתנאי שהוא כתגמול יגלה לו סודו - כיצד כל מה שמוציא מפיו מתקיים?

רבי יוסף שמואל נענה בחיוב לתנאי והשיב: "בפסוק נאמר 'ראשית חכמה יראת השם' (תהילים קיא, י). כל מצוה שמזדמן לי אני שש שמח ומשתוקק לקיימה, לעשות רצון אבי שבשמים, לכן גם הקדוש ברוך הוא שש ושמח לעשות רצון יראיו ולמלא את משאלות ליבי לטובה".

זוהי כוחה של השתוקקות ושמחה בעשיית המצוות!

זכורני בשנות בחרותי בישיבת פוניבז'

זכורני בשנות בחרותי בישיבת פוניבז', כיצד מורי ורבי ראש הישיבה הגאון רבי שמואל רזבסקי זצ"ל, מסר פעם שיעור כללי, ובתוך דבריו תמה על רבי עקיבא איגר כיצד התעלם ממחלוקת מפורשת של ה'בית שמואל' וה'חלקת מחוקק'. והסיק שמכיון ולא יתכן כי רבי עקיבא איגר לא ראה את דבריהם, בהכרח שהוא הבין

הגיב רבי לוי יצחק: "ונרות חנוכה הוא כבר הדליק פעם?" הסובבים לא הבינו את פשר השאלה, ותמיהו: "הלא הוא גוי? מה לו ולנרות חנוכה?" אמר להם רבי לוי יצחק: "הוא אשר אמרתי! אדם שלא זכה מימיו להדליק נרות חנוכה, אין לו שום הבנה בהנאות העולם הזה! מצות חנוכה מצוה חביבה היא עד מאוד, מי שלא זכה לטעום מטעמה אינו יודע חביבות מהי..."

באחת משיחותיו של הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, ראש ישיבת מיר, הוא סיים ואמר שברצונו לשתף את התלמידים בזעזוע שאחז בו. הוא סיפר כי בימים האחרונים שמע את אחד הבחורים בישיבה אומר לחבירו בזלזול שהוא מעוניין לתת לו פרוטה ולהשתתף עימו בהדלקת נרות חנוכה, כדי שלא יזדקק לטרוח ולהדליק לבדו.

אמר רבי נתן צבי בהשתוממות ובזעזוע: "כיצד יתכן שבן תורה יחוש חוסר טעם ורגש למצוות חנוכה? הלוא מצוה חביבה היא עד מאוד? בהכרח עליו לעשות חשבון נפש כללי על כל מצבו הרוחני! כי לא יתכן אדם שמצבו הרוחני שפיר, ואינו מוצא טעם במצוה כה אהובה וחביבה!"

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

בעל המעיל שמואל'. כידוע, רבי שמואל אהרן הקדיש חיבור שלם בשם 'החשמל לאור ההלכה' העוסק בענין זה, בה גילה חריפות ובקיאיות מדהימה, ומסיק שם לאחר אריכות גדולה לאסור את שימוש החשמל בשבת, והענין היה בנפשו.

והנה בערב שבת אחד כאשר הגיע רבי שמואל אהרן כהרגלו לבית הכנסת, הוא ראה את הרב גוטפרב מתאמץ לסדר את החשמל הכשר ללא הצלחה, תקלה כל שהיא מנעה ממנו להתחבר למערכת המצברים. הוא פנה לרבי שמואל אהרן בנימה נואשת והודיע לו כי ככל הנראה השבת כבר לא יהיה חשמל כשר בבית הכנסת, עקב התקלה הבלתי צפויה שזיהה כעת.

רבי שמואל אהרן שאמנם היה מחמיר ומדקדק עצום בהלכה, ידע מתי מוטל עליו להחזיק בעוז ומתי דוקא להרפות, והפעם הרגיעו וניחמו: "אין דבר! השבת נשתמש ב'לוקסים' בנוסף לחשמל הרגיל, ובהסתמכות על סברת חז"ל 'שְׁרָגָא פְּטִיחָא מְאִי אֶהְיֶי' [נר באור יום מה מועיל], יהיה ניתן על פי גדרי ההלכה להשתמש בחשמל הרגיל בשבת".

משנוכח רבי שמואל אהרן שהאחראי עדיין חש שלא בנוח, רצה לעודדו, לחזקו ולהמחיש לו את ערך וגודל המצוה שהוא עוסק בה. ניגש אליו וקינח באצבעו את הזיעה שניגרה ממצחו,

ואמר לו בחיבה: "על פי האמת הינך אמור ללקק טיפות אלו, דָּאָס איז אַן אַהֲלִיגֶע שְׂוִיץ! [זהו זיעה קדושה!] שנגרמת מתוצאה של התעסקות במצוה! עליך לשוב ולשמוח בכל מאמץ וטרחה שהינך פועל למען המצוה הגדולה הזאת! אולם בכל זאת היות והינך מתאמץ כה רבות, אברך אותך מעומק לב שיוקל לך עבודת הקודש ולא תצטרך לטרוח כל כך".

דוגמאות אלו מאלפות הם, וממחישות היטב שמחה של תורה ושמחה של מצוה מהי!

שפעם ביקש לגלוש על שלג ביום קיץ

דבר נפלא שמעתי ממפי הגה"צ רבי חיים ברים זצ"ל, על יהודי שבא לרבי הקדוש סניגורן של ישראל רבי לוי יצחק מברדיטשוב זצ"ל, וסיפר לו על אחד הפריצים שגרים בסמיכות לברדיטשוב, גביר אדיר שכספו נעמד בהון עתק, ומרוב עושרו לא הניח שום הנאה בעולם שעלתה על דעתו ועדיין לא השיגה.

סופר עליו שפעם ביקש לגלוש על שלג ביום קיץ, וציוה להביא לפניו מרכבות מלאות בשקים של סוכר, ופיזרו אותם במדרון רחב, וגלש עליהם בהנאה, כשבדמיונו צייר את עצמו כמי שגולש על פני השלג... פעם אחרת ביקש לרחוץ בבריכה של יין שרף, וציוה ממשרתיו להביא אלפי חביות יין שרף ולהוריקם בתוך בריכה גדולה, ושחה בה להנאתו... כך כסדר מצא כל מיני הנאות מופרזות בלתי שגרתיות ומצויות, ואין דבר שעצר אותו מלהוציאם אל הפועל.

מעוניינים להיות שותפים בזיכוי הרבים הגדול?

להנצחות ותרומות
להגדלת
תפוצת הגליונות

התקשרו

055-400-77-20

היה שם עובד ניקיון, שעל אף הבקשות, שיבש את סדרי הלימוד והתפילה. סיכמו איתו לבוא ב 12 בלילה שעה שאין הרבה לומדים בבית המדרש, והוא נהג להקדים ולהגיע בשעה 11 בלילה

הגאון הרב בצלאל טרוביץ שליט"א יו"ר ארגון 'נוצרי לשון' על החטא שגדול 'ממכירת יוסף'

תובנה זו של רבותינו מחייבת אותנו לבחינה מחודשת של כל צעד ושעל בחיינו. פעמים רבות ניצבים אנו בפני הכרעות קשות, שהן "נצרכות" - בהנהגת קהילה, בחינוך ילדים, או אפילו בניהול ענייני ממון. לאחר שקבענו שאין מנוס מלעשות מעשה כלשהו, השאלה נותרת תמיד: איך עושים את זה?

האם ניתן לעשות את המעשה ההכרחי בצורה שתגרום לצער מינימלי, בדרכי נועם, ובליווי רחמים? דוגמה לכך שמעתי במעשה שאירע באחד מבתי המדרש. היה שם עובד ניקיון, שעל אף אזהרות חוזרות, שיבש את סדרי הלימוד והתפילה. סיכמו איתו לבוא ב 12 בלילה שעה שאין הרבה לומדים בבית המדרש, והוא נהג להקדים ולהגיע בשעה 11 בלילה, אך מה לעשות שבשעה זו עדיין יש לומדים רבים. לזה רק ביקש להרים את רגליו, ולשני ביקש לזוז לצד השני וכו' וכו', דבר שגרם לביטול תורה וטרוניות. לאחר זמן ממושך של סבלנות והסברים ובקשות שלא הועילו, נאלצו הגבאים לקבל החלטה קשה על פיטוריו.

רגע לפני, הם פנו להתייעץ עם אחד ממתפללי ביהכ"נ שהיה מנהל חשבונות בגמלאות, שהדגיש בפניהם: "נער הייתי וגם זקנתי, ראיתי פיטורים רבים בחיי, ויש לי רק דבר אחד לומר לכם. לא חשוב כמה ומה תשלמו, העיקר מה שקובע איך זה יסתיים. איך עושים זאת ברגישות, ולא רק מה משלמים."

הגבאים הפנימו את הלקח הברור. הם קראו לעובד, מצאו תירוצים רבים והסבירו לו בכבוד ובעדינות על גבאים חדשים שמצטרפים ומעוניינים בשינוי, ובהזדמנות זו לאות הערכה גם הכפילו את תשלום הפיצויים מעבר לנדרש, כשגולת הכותרת הייתה עריכת טקס פרידה מכובד ומסיבה לכבודו בבית אחד הגבאים. וכך, הפיטורים הקשים הסתיימו בשלימות, באהבה, ובעיקר - ללא הקפדות וכאבי לב מיותרים.

נלמד מכאן, כי בעולם המידות, הרחמים הם חומת מגן. גם כשאנו מחויבים לעשות מעשה קשה, עלינו להיזהר תמיד מן הליווי של האכזריות. ה"איך" - הדרך שבה אנו פועלים כלפי הזולת, בייחוד בשעת דחקו - הוא שיכריע את הדין. נימנע מלהוסיף צער על צער, ונזכה להיות נידונים תמיד במידת הרחמים.

כשאנו עוסקים בפרשות של אבותינו הקדושים, עלינו לנהוג בחרדת קודש ובאימה לפני כל מילה היוצאת מפינו. עם זאת, בתורתנו הקדושה מובאים דברים שאנו צריכים לדעת ולהבין כמה שניתן, במיעוט שכלינו, על מנת ללמוד וללמד לשמור ולעשות. בפרשתנו, מביא לנו הרמב"ן תובנה מטלטלת, הראויה להיות נר לרגלנו.

כשהאחים עומדים בפני יוסף ומתייסרים על מעשיהם, ואומרים: "אֲבֹל אֲשָׁמִים אֲנַחְנוּ עַל אֲחִינוּ אֲשֶׁר רָאִינוּ צָרַת נַפְשׁוֹ בְּהִתְחַנְנוֹ אֵלֵינוּ וְלֹא שָׁמְעֵנוּ עַל כֵּן בָּאָה אֵלֵינוּ הַצָּרָה הַזֹּאת" (בראשית מ"ב). הרמב"ן, מסביר כי בדברי החרטה הללו של האחים, הדיבור כלל אינו על המכירה עצמה אלא על חוסר הרחמים שהתלווה אליה. ואלו שבעת המילים של הרמב"ן:

"חשבו להם האכזריות לעונש גדול יותר מהמכירה" והדברים מרעידים.

(עיי' שם בדבריו "כי היה אחיהם בשרם מתחנן ומתנפל אליהם ולא ירחמו, והכתוב לא סיפר זאת שם וכו')

במילים אלו טמון יסוד מוסר עצום, החטא של האחים לא נמדד רק במעשה המכירה (ה"מה"), אלא באופן שבו התעלמו מכאב ליבו של יוסף בעת מעשה (ה"איך"). העובדה שראו את אחיהם, בשרם ודמם, מתחנן וקורא לעזרה, - היא שהפכה את הדין לחמור ביותר בעיניהם. זהו חטא האכזריות, שהכבידה יותר מן הפעולה המכירה עצמה.

והתובנה שלנו שהיכולת להכניס חמלה לתוך מעשה של תוכחה או שינוי, היא היא עבודת המידות האמיתית.

הוא מצא בחורים שחזרו לישון לאחר ההשכמה

קראתי לאחרונה על מעשיו של המשגיח הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל, ד"כפר חסידים' בבוקר, כשהיה מעיר את הבחורים לתפילה, היה עטוף כולו בטלית ותפילין - כולו קודש לעבודת הבורא ולחינוך. אך לאחר התפילה, היה המשגיח מזדרז לבדוק את החדרים שוב. מדוע? הוא מצא בחורים שחזרו לישון לאחר ההשכמה. על פניו, יש כאן מקום לכעס, תוכחה נוקבת, או אף הענשה על ביטול תורה ותפילה. אבל רבי אליהו לופיאן ראה את הדברים אחרת. כשהיה ניגש להעיר את הבחור ששב לישון, בראש ובראשונה הדאיג אותו דאגה כנה ואנושית מלב אוהב: 'עוד מעט סוגרים את חדר האוכל, ולא יהיה לך מה לאכול עד השעה 2 בצהריים!' היה אומר.

זוהי דאגה המרוממת את המעשה כולו! כשהתוכחה או ההערה נובעות מדאגה אמיתית לזולת, ולא רק מרצון להעמיד דברים על דיוקם - אז ניתן להתעלות ולהתקדם במעלות התורה והיראה.

הוא עמד והתבונן בכל תנועה שלי. הסתובבתי אליו ואמרתי: אני לא יכול להדליק כאן את הנרות, אלו נרות קדושים, אורות שמיועדים לפרסם את הניסים שהאלוקים עשה לעמו. אתה רוצה שהנרות הללו יאירו במקום כזה?

הר' שלום מרדכי רובשקין על ניסי חנוכה מאחורי סורג ובריה

על הנסים ועל הפרקן ועל הנבירות

לי את הידיעה מוקדם, לפני שעת ההדלקה, כדי להעניק לי שהות לחשוב על פתרון אחר למצב. התקשרתי לבני משפחתי כדי לומר להם מה קרה, ולראות אם יש משהו שניתן לעשות מבחוץ כדי לפתוח ערוץ לישועת ה'.

עד עצם היום הזה אינני יודע מהם הצינוורות שנוצרו, ואולי ה' פשוט סידר את הכול בלי ההתערבות שלנו. לא עבר זמן רב, והסוהר חזר עם בשורה טובה. המפקד חזר לכלא (!) כדי להוציא לי את החנוכיה עם השמן מהמשרד, הסוהרים היו המומים מהמקרה, ונוצר קידוש ה' אמיתי. כמה דקות לאחר מכן, הגיעו שני אנשים והוציאו אותי מהתא. הלכתי אחריהם במסדרונות, עד שהגענו לדלת פלדה גדולה ושחורה, ונכנסנו לתא גדול. הרצפה והקירות היו מבטון, ובחדר לא היו חלונות. לאורך כל הקירות היו ספסלים, בכמות המספיקה לכחמישים בני אדם. בפינת החדר היה קיר נמוך, הסוהר ניגש למחיצה הנמוכה, הניח עליה את החנוכיה, ובקידה תיאטרלית משהו, הכריז: "הנה לך, עשה את מה שאתה צריך!" ניגשתי לחנוכיה בשמחה רבה, והתכוננתי לקיים את המצווה הקדושה.

פתאום שמתי לב מה נמצא מאחורי המחיצה

הכנסתי לחנוכיה כוסית מלאה שמן זית זהוב, ונטלתי את נר השעווה והגפרורים. כאשר פתאום שמתי לב מה נמצא מאחורי המחיצה. הייתה זו אסלת שירותים! מרוב התרגשות מהמצווה, שכחתי מקיומן של אסלות כאלה בכל חדר בבית הכלא, ולא התבוננתי מה נמצא מאחורי המחיצה. עצרתי. לברך בשם ה' ולהדליק חנוכיה על מחיצה של שירותים? עלו בדעתי פתרונות הלכתיים שונים, אך התעלמתי מכולם. גם אם יש היתר או פתרון, אני מתכוון בהדלקה לקיים מצווה שתקשור אותי לריבונו של עולם, ושירותים אינו מקום בו יכולה השכינה הקדושה לדור! הסוהר עמד והתבונן בכל תנועה שלי. הסתובבתי אליו ואמרתי בעדינות "אני לא יכול להדליק כאן את הנרות". הוא היה נראה נבוך. "למה?"

"אני עומד למלא את ציווי של בורא העולם, ולברך בשם ה' לפני כן. אתה חושב שמכובד לבטא את שמו של האלוקים כשלפניי שירותים?!" הוא לא הגיב מיד, אבל יכולתי לראות שהוא מבין, ואולי אפילו מסכים. העזתי והמשכתי. "שמע, אלו נרות קדושים, אורות שמיועדים להודיע לעולם ולפרסם את הניסים שהאלוקים עשה לעמו. אתה רוצה שהנרות הללו יאירו בשירותים? נראה לך

חג החנוכה התקרב. מחד גיסא ציפיתי וייחלתי לשחרור על-טבעי מבית הסוהר, אך מאידך גיסא, התורה דורשת לעשות את ההכנות הנחוצות לקיום המצוות על פי הנתונים העכשוויים. "מכון אל"ף" הוא ארגון ששם לו למטרה לסייע לאסירים ולאנשי צבא יהודים. ביקשתי ממשפחתי ליצור קשר עם מכון אל"ף ולבקש מהם לפעול עבורי. רציתי מאוד לקבל אישור להדליק את החנוכיה בשמן זית כפי שהייתי רגיל תמיד.

היהודים הצדיקים במכון לא התמהמהו, אך הודיעו לי שצפוי מאבק בנושא יהיה זה נס גדול, כך טענו, אם יאפשרו לי בכלל להדליק חנוכיה. כעבור ימים אחדים הודיעו לי שלא אוכל אפילו להדליק נרות. מפקד הכלא, שכל כך השתדל לבוא לקראתי בענייני דת, החליט שיש לקבל את רשותו של קצין הכבאות, וזה דחה את הבקשה מכול וכול. לא הסכמתי לוותר על המצווה. חשדתי שהקצין לא הבין מהי בדיוק חנוכיה, ודמיין משהו קצת שונה מהמציאות. ביקשתי מהיהודים במכון אל"ף שישלחו את הרב קלמנסון, להיפגש עם מפקד הכלא. כך יוכל להציג בפניו את כוסיות השמן המוכנות, להדגים את גודל הלהבה, ולהסביר לו שלהבה כזו באמת לא מהווה סכנה, בפרט מכיוון שעומדים לידה כל עוד היא דולקת. ברוך ה', הם נחלו הצלחה, והמפקד שינה את החלטתו. לא זו בלבד שהתירו לי להדליק חנוכיה, אלא קיבלתי גם אישור להדליק בשמן זית!

הרעיון היה נשמע לו מגוחך, והוא פרץ בצחוק

ערב נר ראשון של חנוכה. ציפיתי בכיליון עיניים ובהתרגשות רבה לקיים את מצוות הדלקת הנר הראשון. שעה וחצי לפני הזמן, נפתחה דלת התא באופן פתאומי. בפתח עמד סוהר ובפיו בשורה קשה. המפקד עזב את הבניין ויצא לחופשת החג שלהם, נועל אחריו את משרדו ובו החנוכיה היקרה והשמן שלי.

שאלתי את הסוהר אם אפשר להתקשר למפקד ולבקש ממנו לחזור ולפתוח את המשרד, אבל עצם הרעיון היה נשמע לו מגוחך, והוא פרץ בצחוק. במקום ששמו 'כלא' הבדלי המעמדות הברורים בין עציר למפקד הם עצומים כל כך, שהבקשה דמתה בעיניו כמו להתקשר ולבקש מנשיא ארה"ב שיחזור לחדר הסגלגל בבית הלבן כי פקיד זוטא איבד את המפתחות ונדמה לו שהם נמצאים שם. היה זה רגע מתסכל מאוד. כמו כל יהודי במצב כזה, פניתי לקב"ה והתפללתי לעזרה. בד בבד, שמחתי על כך שהקב"ה שלח

שמתאים לפרסם נס על אסלה? במקרה זה, 'לא מכובד' זו מילה עדינה".

הסוהר היה יכול בקלות לענות: 'רובשקין, אתה לובש מדים כתומים מפני שאתה אסיר. אתה תעשה מה שאנחנו אומרים לך לעשות, ודי'. אבל הוא לא ענה כך. הוא נעצר, ושאל אותי: "נו, אז מה אפשר לעשות?" אם הוא שואל - אני עונה. "תראה, יש חדר צדדי קטן בו אני מתפלל בכל יום ואוכל את האוכל הכשר שלי. אולי תיתן לי להדליק את החנוכייה שלי שם? אני אשב ליד הנרות כדי לשמור עליהם מפני שריפה". הוא כמעט סירב. היו לו הוראות, ואותן היה עליו למלא. בגלל החגא, לא היה אף אחד במשרד הראשי שיוכל לשנות את ההוראה. הוא לא רצה להתקשר לבקש פקודה אחרת. המשכתי ללחוץ עליו, והוא פנה להתייעץ עם הסוהר השני. התפללתי חרישית לה' שיפתח את ליבם, על אף שלא היה להם מה להרוויח, והיה להם הרבה מה להפסיד, אם יפעלו על דעת עצמם. באורח פלא, לאחר התייעצות קלה הם הסכימו. הקצין נשא את החנוכייה, הסוהר נשא את כוסות השמן, ואני אזרתי אומץ וביקשתי בקשה נוספת.

הקצין נעצר, מחשב מסלול מחדש

"אדוני הקצין, יש לי בעיה נוספת". "מה הבעיה שלך?" הוא שאל, ביותר סבלנות מכפי שהיה צפוי. "אני אמור להדליק את הנרות ולהתפלל על ידם במשך שלושים דקות. כך מורה ההלכה היהודית, ואני מעריך את האפשרות שאתם מעניקים לי לקיימה. אולם יש בקהילה שלי מנהג לשבת על יד הנרות לא פחות מחמישים דקות. האם אוכל לעשות זאת גם כאן?" הקצין נעצר, מחשב מסלול מחדש. כל שלב בתהליך הדלקת הנרות גרר פרטים ודרישות הלכתיות חדשות. תחילה, הבקשה הראשונה: להדליק נרות. אחר כך, בשמן זית, ולאחר מכן, השירותים. ועכשיו אני רוצה עוד זמן. אילו היה פועל על פי הנורמות כאן, בוודאי היה מתעלם מהבקשות שלי או מחזיר לי תגובה כעושה, אך לב מלכים ושרים ביד ה', וכל שכן אלו של סוהרים בבית הכלא. הוא פנה אליי ואמר: "רובשקין, ספר לי: איך אתם עושים את זה בבית?" ליבי התכווץ מעוצמת הכאב. חנוכה בבית! בכל אחד מלילות החנוכה הייתי מסיים את עיסוקיי מוקדם והולך הביתה. כל המשפחה הייתה מתאספת סביב החנוכייה, והיינו מדליקים את הנרות, שרים שירי חנוכה ורוקדים. אחר כך היינו יושבים יחד אל השולחן ואוכלים לביבות, משחקים בסביבון, ואומרים דברי תורה מענייני היום. כך ישבנו ליד הנרות הקדושים עד שאורם דעך, כשעתיים וחצי לאחר מכן. תיאור חג החנוכה בבית עורר בי רגשות עזים. שיתפתי אותו בהרבה יותר פרטים ממה שנתבקשתי. הוא בוודאי לא הבין הרבה, אך את הנקודה המרכזית הוא הבין היטב: בבית הייתי יושב ליד

הנרות עד שאלו כבו. הוא עמד שם, וחשב. פחדתי שהגזמתי. אולי הייתי צריך להסתפק בחמישים הדקות שהוא כבר עמד לתת לי? אחרי מה שהיה נראה בעיניי כנצח, הוא הגיע לכלל החלטה. הוא הסתכל לתוך עיניי ואמר: "בסדר. תקיים את החג כאן כמו בבית". ליבי נותר בהתרגשות. הוא הסכים! מעבר לזה, שמחתי גם על המילים המיותרות שהקב"ה שם בפיו. במקום לומר לי 'בסדר' או 'הרשות נתונה', כפי שהייתי מצפה מסוהר שיאמר לאסיר, הוא אמר לי, "תקיים את החג כמו בבית". במילים נוספות אלו שמעתי מסר מריבונו של עולם, כביכול אומר לי ה': 'אתה צריך לקיים את המצווה, פה, שם, בכל מקום - בדיוק כפי שהיית מקיים אותה בבית. יהודי לא נכנע, לא משנה ולא מתכופף בפני שינויים'. כשאנו במקום לא נוח או לא טבעי, אנו נוטים להקל, לנהוג בדיעבד. 'בבית', אנחנו אומרים לעצמנו, 'כשהכול יהיה רגוע, אקיים את המצווה כהלכתה, בצורה מהודרת. אבל כאן ועכשיו, אפשר להקל קצת, אבל ה' רוצה שאנהג כיהודי, בדיוק כמו אותו יהודי שהייתי בבית. כך ניסיתי והשתדלתי לנהוג לאורך כל הניסיון שלי. ברוך ה', מאמציי באותו חנוכה נשאו פרי. בכל יום הותר לי להדליק את החנוכייה בחדר הצדדי הקטן שלי, ולשבת ליד הנרות כל עוד הם דלקו.

היה זה אירוע מכונן, שהציב אותי במסלול הנכון באופן כללי. כאשר עושים את כל המאמצים האפשריים כדי לקיים את מצוות ה' באופן המושלם ביותר, ה' נמצא איתנו ומכתיר את מאמצינו בהצלחה.

(נערך מתוך הספר שלום מרדכי רובשקין אמונה, ביטחון, גאולה)

כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

? שאלה ותשובה

מדוע כורך הפסוק את סיום
תקופת מאסרו של יוסף וחלום פרעה,
הם לכאורה שני עניינים נפרדים?

סיום תקופת מאסרו של יוסף וחלום פרעה הם לכאורה שני עניינים נפרדים, אשר מלבד זה שארעו באותו פרק זמן, אין שום קשר ביניהם. צריך להבין, אם כן, מדוע כורך הפסוק את שניהם יחד באמרו, "ויהי מקץ שנתיים ימים ופרעה חולם".

ה"בית הלוי" מבאר השבוע יסוד גדול. בכל דבר בעולם יש סיבה ומסובב. כלומר, ישנה הסיבה הגורמת את הדבר, וקיימת התוצאה הנולדת מן הסיבה.

בהבחנה המדויקת מהי הסיבה ומה המסובב שוררת מבוכה רבה, ורבים הם הטועים. למשל, אם אדם השקיע כספו בעסק מסוים והרוויח על ידי כך ריוח גדול, אומר השכל האנושי, שההשקעה היתה הסיבה שממנה נהיה הרווח הגדול. אליבא דאמת, זוהי טעות גדולה. לא ההשקעה הביאה את הרווח, אלא מן השמים נגזר עליו שירוויח. ואחרי שגזרו כך, מן השמים סובבו את מהלך העניינים בעולם הזה שיבוא אדם זה וישקיע את כספו בעסק מוצלח. נמצא אם כן, שהמציאות היא ההפך ממה שבני אדם רגילים לחשוב, לא העסק הוא הסיבה והרווח הוא המסובב, אלא הרווח שנקבע מן השמים הוא הסיבה והעסק הוא המסובב. כך הוא הענין גם אצל יוסף. המדרש (בראשית רבה פ"ט) אומר "ויהי מקץ שנתיים ימים ופרעה חולם", זה שכתוב איוב (כח ג'): "קץ שם לחשך", קץ שם ליוסף כמה יהיה בבית האסורים. כיון שהגיע הקץ, "ופרעה חולם". כלומר, גם כאן יש מקום לשכל האנושי לטעות ולומר שחלום פרעה הוא הסיבה שסובבה את הוצאת יוסף מבית האסורים. בא המדרש ומלמדנו שהקב"ה הועיד מראש את חלום פרעה להיות האירוע שיגשים את יציאת יוסף מבית הסוהר. על כן היה עתוי החלום תלוי ועומד עד שתגיע העת של "קץ שם לחושך", סוף ישיבת יוסף במאסר. ומכיון שהגיע היום הנכסף, מיד "ופרעה חולם".

ממש דבר פלא הוא, בגלל פתרון של חלום אחד - נותן פרעה ליוסף את השליטה על כל מצרים?

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל
על כוחה של נגיעה אישית

אֵין נִבּוֹן וְחָכָם כְּמוֹדִי. אֲתָה תִּהְיֶה עַל בֵּיתִי וְעַל פֶּיֶךְ יִשְׁכַּח כָּל עַמִּי (מא)

הגאון רבי דוד פוברסקי זצ"ל, ראש ישיבת פוניבז', עורר נקודה נפלאה. בפרשת שמות, על הפסוק "ויקם מלך חדש על מצרים" ישנה מחלוקת בין רב ושמאל האם הכוונה שקם מלך חדש כפשוטו, או שבאמת היה זה אותו פרעה, רק שנתחדשו גזרותיו.

ואם אכן זהו אותו פרעה, רק שנתחדשו גזירותיו, צריך להבין איך יתכן שכשבאים משה ואהרן לבקש ממנו לשלח את עם ישראל, והוא רואה לנגד עיניו ניסים ונפלאות - אין לכך כל השפעה עליו. הוא אינו מתפעל מהנסים ומסרב להיענות לבקשתם. ואילו כאן, בגלל פתרון של חלום אחד - נותן פרעה ליוסף את השליטה על כל ארץ מצרים. הלא ממש דבר פלא הוא!

אמנם - אומר רבי דוד זצ"ל - לאמיתו של דבר ישנו הבדל של יום ולילה בין שני המקרים: כאן, בפרשתנו, לא נדרש מפרעה להקריב מאומה, שהרי "רק הכסא אגדל ממך", הוא נשאר יושב על כסאו, ומה אכפת לו שאדם חכם ומוצלח, אשר רוח אלוקים בו, ימשול על מצרים ויפריח אותה "כגן ה' כארץ מצרים". אדרבה, יקדם יוסף את ממלכתו והוא, פרעה, יהנה מפירות ההצלחה.

לעומת זאת בפרשת שמות, משה ואהרן ביקשו ממנו לשלח את ה"יידאלאך", ופירוש הדבר לשחרר מיליוני עבדים שעבדוהו חנם אין כסף. כאן יש לו נגיעה אישית, הוא צריך לשלם מכיסו על שחרורם של בני ישראל... זה כבר קשה, וגם אם יראה אותות ומופתים - לא יסכים.

כל זמן שהוא לא צריך לשלם - מה אכפת לו שבחור ועבד ינהלו את מצרים. סוף כל סוף לו עצמו תצא רק טובה מכך. במקום שיש נגיעות - זה כבר משהו אחר... מספרים על מציל שעמד על יד הים וראה אדם שעומד לטבוע, נקלע למערבולת קשה ונאבק בכל כוחו בגלים הסוערים. קפץ המציל לים ושחה במהירות לעברו. כשהגיע בסמוך אליו צעק: "תן יד!" אבל הלה לא זז, ממשיך להיאבק לבד בגלים. שוב צעק: "תן יד, זה הרגע האחרון!" ואין תגובה. אמר לו משהו: "אל תצעק 'תן יד', תצעק לו 'קח יד!' צעק - והלא הושיט את ידו... לקבל - הוא היה מוכן, לתת - לא!... זו בדיחה, אבל בדיחה מרה.

(מתוך "חי ראובן" בהוצאת "פה נוף")

אחרי שאדם אומר במשך שבוע שלם הלל השלם ומכיר בטובות השי"ת עליו, ומודה ומהלל על כך, בזה זוכה לפתוח פתח, שיריק עליו השי"ת שפע של ברכה

כל מה שכדאי לדעת על 'זאת חנוכה'

מקורו עפ"י הקבלה - שיש בו מעין חתימה, שמסיימים לשלוח את הפתקים. (שיח חנוכה ופורים)

והיא ההשלמה של יום כיפור

מובא בשם הגר"א שיש שמונה ימים טובים בשנה שאין גומרים בהם את ההלל, ששה ימים של פסח, שאין אומרים הלל השלם, וראש השנה ויום הכיפורים, שאין אומרים בהם הלל. ואמר הגר"א שכנגד שמונה ימים אלו תקנו חז"ל לומר הלל בשמונת ימי חנוכה, ששה ימים הראשונים כנגד ששה ימי פסח, ועוד ר"ה ויו"כ, ונמצא שזאת חנוכה מעלתו גדולה מאד, והיא ההשלמה של יום כיפור. (חשוקי חמד)

המנהג אצל הצדיקים לעשות סעודה גדולה

המנהג אצל הצדיקים לעשות סעודה גדולה ביום השמיני של חנוכה, ובפשיטות אפשר שזה מפני שהוא גמרה של מצוה, וכפי שכתב המשנ"ב בהלכות שמחת תורה על דברי הרמ"א שעושים סעודת משתה לגמרה של תורה, שהוא הדין לגמר מצוה. (עפ"י ליקוטי מהרי"ח)

המנחת יצחק כתב שמסתבר שביום זה יש סמך להרבות יותר בסעודה לכבוד היום.

זוכה לפתוח פתח, שיריק עליו השי"ת שפע של ברכה

הגרמ"י לפקוביץ אמר: מקובל בכלל ישראל מצדיקים שיום זאת חנוכה מסוגל הוא שהתפילות מתקבלות בו, והטעם, אחרי שאדם אומר במשך שבוע שלם הלל השלם ומכיר בטובות השי"ת עליו, ומודה ומהלל על כך, בזה זוכה לפתוח פתח, שיריק עליו השי"ת שפע של ברכה, כי לאדם שמכיר ומודה על הטובה שעושים עמו, יש רצון ונעימות להשפיע עליו עוד תוספת של טובה וברכה.

מ"ן הגרש"ז אויערבך כתב: הענין המיוחד של היום השמיני הנקרא 'זאת חנוכה', נראה כי ביום הנצחון הרי היו הכל טמאי מתים וגם המנורה שעשו בני חשמונאי נטמאה, אלא דטומאה דחוויה בצבור, אבל ביום השמיני, שכבר נטהרו כולם לאחר הזאת שלישי ושביעי, וגם המנורה נטהרה, היה בידם לראשונה לקיים הדלקת המנורה בטהרה גמורה ע"י כהנים טהורים במנורה טהורה. (הליכות שלמה, עיי"ש)

הרה"ק רבי אהרן מבעלזא היה חוזר על דברים אלו בשולחנו הטהור

כתב הבני יששכר: מרגלא בפומייהו דרבנן רבותינו כת הקודמים, אשר בחנוכה יש מקום לעורר פקודת עקרים ועקרות כעין ראש השנה, הנה לדעתי עיקר הענין עיקר הסגולה ביום האחרון הנקרא בפי כל זאת חנוכה וכו' עיי"ש.

הרה"ק רבי אהרן מבעלזא היה חוזר על דברים אלו בשולחנו הטהור בזאת חנוכה, וכן נהגו כמה צדיקים.

שביום האחרון נכללים בתוכו כל הארות הימים שעברו.

השפת אמת כתב שהנה בכל יום קוראים סדר ההקרבה של נשיא אחד, ואילו ביום השמיני קוראים סך כל הקרבנות, "קערות כסף שתים עשרה" וכו', ללמדנו שביום האחרון נכללים בתוכו כל הארות הימים שעברו.

כי 'בנים פרנסה' עולה כמנין 'זאת חנוכה'

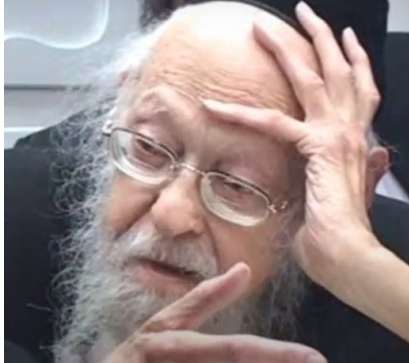
האמרי נועם כתב כי 'בנים פרנסה' עולה כמנין 'זאת חנוכה', ללמדנו שהזמן גרמא לפעול בבני ובמזוני (באר הפרשה)

מקורו עפ"י הקבלה

לשואל האם יש מקור להא דאמרי רבים על זאת חנוכה שהוא גמר חתימת הדין של ר"ה ויו"כ, השיב מ"ן הגר"ח קניבסקי כי

לְסִיּוּמָא דְגַלְיוֹנָא

עורך המדור: אלחנן נתן ליכטיג

התירוץ של מרן הגרי"ש אלישיב על קושיית הבית יוסף על שמונת ימי החנוכה

מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א: ידוע קושיית הב"י (או"ח סימן תרע) למה תקנו שמונת ימי חנוכה, והרי הנס לא היה אלא שבעה ימים, שהרי ליום הראשון מצאופך שמן, ומו"ח מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל אמר ששמע לתרץ, (ושוב אמר שכבר מצאו מודפס, והוא בשואל ומשיב) שאם היו מתקנים שבעה ימים, היו הרבה נכשלים בעשיית מנורה של שבעה קנים כעין המקדש, ויש בזה איסור דאורייתא, ומשום כך חפשו לתקן שמונה ימים, וכבר מצאו טעמים לכך. וסיים מו"ח זצ"ל שזה התירוץ הוא המקובל ביותר אצלו.

(חשוקיה חמד - חנוכה)

האם יש הידור להדליק ה"שמש" בשמן זית

שאלתי לרבינו מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל: האם יש הידור או הידור שבהידור להדליק ה"שמש" בשמן זית, כי ראיתי שבחנוכה שלו מכינים עם שמן זית, והשיב רבינו: אין שום עניין בזה, רק מחזיקים כבר את הבקבוק הזה בשביל כל הנרות, לא הולכים להחליף.

שאלתי לרבינו: במשנ"ב (תקפא) מבואר דמה שנוהגים להדליק 'שמש' הוא כיון שמדליקים בפנים, א"כ מה טעם אנחנו מדליקים בחוץ 'שמש'. והשיב: כוונת המשנ"ב דכשמדליקים בפנים המנהג הוא יותר חמור, דזה נובע מאיסור כיון שבא להשתמש לאורם, אבל ודאי בחוץ ג"כ יש עכ"פ מנהג להדליק 'שמש'.

(מתוך הספר 'הליכות האיש' הרב משה ישראלזון)

למה מסובבים את הסביבון?

שח הרב אליעזר בן דוד: לפני כחמישים שנה נשאלתי על ידי בנות מסמינר "אור החיים" - "למה מסובבים את הסביבון?" עניתי להן בפשטות: "סתם, משחק". לאחר זמן מה חשבתי לעצמי: מאחר וזהו מעין מנהג אצל היהודים, לא ייתכן שמדובר בסתם משחק, בלי טעם ובלי לימוד ממנו. ואכן - אמר הרב בן דוד - ניתן ללמוד גם מהמשחק הפשוט הזה של הסביבון, לקח חשוב:

סביבון - אם תניח אותו, בלי לסובב אותו - הוא לא יוכל לעמוד. רק מכוחו של המסובב הוא עומד.

כך גם בן אדם: לבד - הוא לא יכול כלום. רק מסובב הסיבות נותן בו כוח לעמד, לחיות, לפעול.

הגמרא (נדה לא ע"א) אומרת: "תנו רבנן שלשה שותפין יש באדם הקב"ה ואביו ואמו... וכיון שהגיע זמנו להפטר מן העולם, הקב"ה נוטל חלקו, וחלק אביו ואמו מניח לפניו...". רק כאשר הקב"ה 'מעמיד' את האדם ונותן בו רוח חיים - אז אפשר לעמוד.

(הגאון רבי שלמה לוונשטיין שליט"א - 'מתוך האור' חנוכה)

(בהוצאת 'פה נוח')

תביא היום את הילדים לדמי חנוכה

מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל היה מקדיש מזמנו כל שנה לחלק לילדים דמי חנוכה. ותמיד בנר חמישי. והסביר שמקור הדבר מפני שמובא בפוסקים לתת צדקה בחנוכה לעניים, והעניים היו מתביישים, לכך שלחו ילדיהם, וכדי שלא לביישם, חילקו לכל הילדים, וגם אבא חילק לילדים, והטעם שבנר חמישי, מפני שיום זה אף פעם לא יוצא בשבת.

[חנוכה תשע"א] אמר רבינו לנכדיו תביא היום את הילדים לדמי חנוכה. וסיפר שהוא עוד קיבל מסבתא שלו אמו של החזו"א. חילק לכולם בסבר פנים יפות והתייחס לכל אחד [בנו העיר שעשר אגורות כבר פחות מפרוטה, אמר, לדמי חנוכה זה טוב].

נשאל פעם מדוע מקדיש זמן רב כל כך לדמי חנוכה אמר כדי לקרב את המשפחה, והוסיף שגם אבא היה מבקר את הילדים מידי פעם מטעם זה. אחר שגמר לחלק דמי חנוכה אמר בצחות להרבנית-התרוששנו מחלוקת המטבעות לנכדים..

רבינו שאל לילד שאמר שלמד כל ששה סדרי משניות היכן מוזכר חנוכה במשניות? (מגילה מו"ק ב"ק וכו') אמר רבינו שמוזכר בשבעה (שמונה) מקומות.

(הגאון רבי גדליה הוניגסברג שליט"א - מתוך 'להידבק')

תשובות

תשובות: א. בקריאת שמע על המיטה ב. במעוז צור 'בשעבוד מלכות עגלה'. ג. א' חנוכה בשב. ת. אז נר ראשון ושמיני מדליקים בכניסת שבת שזה עדיין יום ו' וגם נר שביעי מדליקים אחר שקיעה או צאת הכוכבים של יום ה' וזה כבר נקרא יום ו'. ד. בהפטר שבת חנוכה. ה. אבנר בן נר. ו. באר היטב תרע"ג א' העוסק בהדבקת נר שעוה ולפתע הביאו לו שמן, עדיף שידליק בשעוה מפני ביזיון הנר. ז. פך השמן - בסדר הפוך. ח. כל יום בברוך שאמר בא"י 'מלך מהולל בתשבחות', ובחנוכה אומרים זה שוב בסוף הלל. ט. סביבון הוא חג ומועד, מדוע? 'חג' פרושו מסתובב (כמו חוני המעגל 'חג' עוגה ולא יצא ממנה וכן 'במעגל נחוגה...) 'מועד' פרושו נופל (כמו מעד, נפל) אז סביבון הוא מסתובב ונופל - חג ומועד - ואינו יו"ט. י. כשקיבל או קנה חנוכה חדשה מוסיף ברכת הטוב והמטיב (ויש לברכה בין שהחינו לבין ההדלקה) יא. אם נזכר טרם סיום הברכה. יב. בירך על הנר ברכת מאורי האש ואחר הבדלה כיבה והדליק ע"ז נר חנוכה עם ב' ברכות סה"כ 3 ברכות. יג. שע"ת תרע"ג ד' כשיש לו שאלה הלכתית על הנרות ורוצה לבדוק (באור הנר) בספר אם כשר אז מותר.

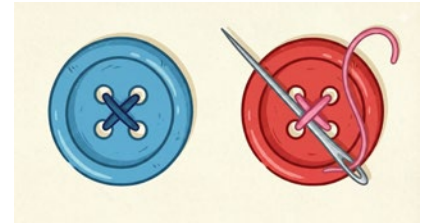
(מתוך עלונו של הרב שלמה קולדצקי מקץ תשפ"ה)

איך רעל קשור לחנוכה?

חידות לחנוכה

- א. מתי בחנוכה אומרים 'המלאך הגואל אותי'?
- ב. מה הקשר בין חנוכה ל'עגלה'?
- ג. איך יתכן שמתוך 8 הדלקות של 8 הימים, 3 מתוכם זה ביום ו'?
- ד. מתי בחנוכה אומרים 'על אבן אחת שבעה עינים'?
- ה. אב ובנו נר בשמים??
- ו. מונח לפניו שמן זית כשר ומהודר ובכ"ז עדיף שידליק בנר שעוה.
- ז. 'נמשה כף' - מה הכוונה?
- ח. איזה חתימת ברכה כל יום אומרים פעם אחת, ובחנוכה פעמיים?
- ט. הוא חג ומועד ואינו יו"ט, מיהו?
- י. ביום א' מברך להדליק, שעשה ניסים ושהחינו, איך יתכן שיברך ארבע ברכות?
- יא. איך יתכן ששכח על הניסים וצריך לחזור?
- יב. היכן מצינו שבירך על הנר 3 ברכות ולא ביום א'?
- יג. מתי מותר להשתמש לאור נרות חנוכה?

(התשובות בטור הבא)

מאירופה הגעת בשביל שני כפתורים!?

כתב ה"מגן אברהם": "נוהגין הנערים העניים לסבב בחנוכה על הפתחים".
בחנוכה ראוי להרבות בנתינת צדקה, יותר מאשר בכל ימות השנה.
את הסיפור הבא שלח אליהם בן ציון סנה: רבי אלחנן וסרמן הי"ד נסע לארצות הברית לאסוף כסף, כדי שהשיבה תוכל להמשיך להתקיים, וקול התורה ימשיך להישמע.
יום אחד אמרו לרבי אלחנן: יש בעיר חייט אחד, שהוא עשיר גדול ויוכל לתרום סכום שיש בו ממש. הבעיה היא, שקמצנותו גדולה מעושרו.
במסירותו לתורה, הלך רבי אלחנן אל אותו קמצן. מיד כאשר נכנס, חייך החייט הקמצן חיוך של יודע דבר, ושאל: "בשביל מה כבודו הגיע?"
הוא, כמוכן, ציפה לשמוע בקשה לתרומה, ותשובת הסיור שלו כבר היתה ערוכה ומוכנה.
להפתעתו, אמר לו רבי אלחנן: "אתה חייט, כן? חסרים לי פה שני כפתורים".
אמר העשיר: "כן, אבל בשביל מה הגעת מאירופה?"
אמר לו: "שמא בשביל שני הכפתורים..."
החייט קצת התבלבל: "מאירופה בשביל שני כפתורים?! לא יכול להיות!"
אמר ר' אלחנן: 'לא יכול להיות' - אתה אומר. בשום אופן. לא יכול להיות שהגעת מאירופה בשביל שני כפתורים. אני שואל אותך, אם כך - כן יכול להיות, שהנשמה שלך הגיעה מתחת לכסא הכבוד עד לפה בשביל שתי פרוטות?...

(הגאון רבי שלמה לוונשטיין שליט"א מתוך 'מתוק האור' חנוכה.

בהוצאת 'פה נוף')

הצדיקים הצעירים

המדור שבו תזכו בעוה"ז והשכר הגדול שמור לעתיד לבוא

**כפי שאתם מכירים את הפתה שלנו, יש בה תמיד הפתעות..
ובפרט שהרב'ה שלנו הכריז שהוא מתכוון לתת פרס רציני לילד
שיצליח להפתיע במשהו מעניין, ואז הוא הציע רעיון מדהים..**

חיים ויענקי מספרים על מסבת חנוכה מפתיעה ומיוחדת

סימן עצור! כשאנחנו רוצים להגיד משהו לא יפה, להעליב או לרכל - צריך ללחוץ על הבלמים ולעצור! והטעם המריר? הוא מזכיר לנו שדבור רע משאיר בלב טעם לא נעים בכלל.
לזכר: מלים רעות הן כמו שוקולד מר

ועל הצלחת מלא מלא רבה אדמה

שרוליק, הפתיע והביא ספגניה רגילה אף שפך עליה ועל הצלחת מלא מלא רבה אדמה.

"הריבה האדמה, אמר הילד ברצינות, נראית כמו דם. מלים פוגעות - צעקות, עלבונות או בדיחות לא נעימות - יכולות לפגוע

הכל התחיל שבוע לפני חנוכה. הנהלת הת"ת הודיעה כי השנה מסבות החנוכה בכל פתה יתמקדו בעניין החשוב של לשמור על הפה ולא לדבר לשון הרע או רכילות על השני. כל פתה תחשב עם הרב'ה של הפתה מה הכי מעניין ומה הכי מתאים.

כפי שאתם מכירים את הפתה שלנו, יש בה תמיד הפתעות.. ובפרט שהרב'ה שלנו הכריז שהוא מתכוון לתת פרס רציני לילד שיצליח להפתיע במשהו מעניין

ואז הוא הציע רעיון מדהים: "בואו נעשה מסבת חנוכה, כשכל אחד יביא ספגניה שתספר ספור על כוח הדבור." כלנו הסתכלנו עליו בתמהון, עד שפתאום כלנו צעקנו: 'ואו רעיון מדהים ומשמח'

וכך הגענו ביום הראשון של חנוכה לחידר כל אחד עם ספגניה מיוחדת

ספגניה מיוחדת: עליה היה מציר X גדול

מושי למשל, הגיע עם ספגניה מיוחדת: עליה היה מציר X גדול משוקולד מריר ושחור.
"ה-X הזה, הסביר, הוא כמו

בלב של חבר ממש כמו פצע! הן גורמות ללב שלו 'לדמם' מכאב.
לזכור: הפה שלנו הוא מסכן לפעמים, בואו נשמר על הלבבות
של החברים שלנו.

מכסה כלה בצפוי שוקולד לבן מבריק

ואז הגיע מיכאל עם ספגניה יפהפיה,
מכסה כלה בצפוי שוקולד לבן מבריק.
"לבן זה צבע של נקיון וטוב," אמר
בחיונה. "הדבור שלנו צריך להיות כזה! מלא
מחמאות, אהבה, עידוד, וכל הכבוד! דבור
יפה עושה את העולם שלנו מתוק ונעים
יותר, בדיוק כמו הטעם הזה!"
לזכור: מלה טובה היא כמו קסם לבן! היא
עושה אור בלב.

בצק גלמי, בלי טגון ובלי מלוי

ההפתעה הגדולה ביותר הגיעה דווקא
משמוליק שבדרך כלל הוא ילד צנוע
ושקט, ואף אחד לא צפה ממנו יותר מדי.
הוא לא הביא ספגניה מוכנה - הוא הביא
בצק! בצק גלמי, בלי טגון ובלי מלוי.
כלנו חשבנו שהוא פשוט לא כ"כ הבין
מה נדרש להביא. וכמעט כמעט אמרנו
לו: מה שכחת לטגן את הספגניה? אבל
נזכרנו שצריך לשמור על הפה אז שתקנו
ואז דווקא הוא הפתיע:

'אתם בטח לא מבינים למה הבאתי בצק, אז קודם שתדעו שאני
לא כזה טפש והבנתי מצוין מה צריך להביא, אבל החלטתי לעשות
משהו הרבה יותר מעניין. הבאתי בצק. אתם יודעים למה?
"הפה שלנו", הסביר, "הוא כמו הבצק הזה: איך שתעצב אותו,
ככה הוא יצא! אם נבחר לעצב את המלים שלנו בחכמה ובאהבה,
התוצאה תהיה מתוקה וטעימה. אם לא נחשב לפני שנדבר, זה
יכול לצאת 'מקמט' ולא נעים, ואם לא נזהר אותו הוא גם נדבק
בכל מקום, כך גם הדבור הרע נדבק בכל מקום"

כלם היו מפתעים וגם הרבה

האמת, שכלם היו מפתעים וגם הרבה. הוא הסתפל על הספגניות
המיוחדות ועל הילדים ואמר:
"אתם למדתם אותי היום שיעור גדול," אמר. "הפה שלנו הוא כלי
חזק! בחוכמה אנחנו מדליקים אור בחוץ, אבל כשאנחנו מדברים

שמחה שהפה שלנו יהיה כלי מתוק ומאיר!
חנוכה שמת!

יפה - אנחנו מדליקים אור בלב של כל מי ששומע אותנו.
אז, בפעם הבאה שאתם פותחים את הפה כדי לדבר, זכרו את
מסבת הספגניות! בחרו את המלים שלכם כמו הצפוי הלבן והמתוק,
והמנעו מהטעם המר והלא נעים. הפה שלכם יכול להיות הכלי
הכי מתוק שיש!
והזוכה הוא.....

ואז כלם צעקו ביחד ש-מ-ו-ל-י-ק ש-מ-ו-ל-י-ק. והרבה אמר:
לא, לא שמוליק. כלכם זכיתם כלכם זכיתם להיות ילדים מיוחדים
שאני מלא בספוק שאכיתי להיות אתכם. ולכן הפרס הוא לכלכם.
כלם מזמנים מחר אלי הביתה למסבת חנכה מיוחדת ומפארת...

מי זוכה בפרסים?

בגליון פרשת 'וישלח' הבטחנו שובר קניה
לספרים בשווי 50 ₪

הזוכה הוא:

הזוכה הוא: שימי וינטרוב מצפת - זכה ב 50 ₪

הזוכים מקבלים הודעה טלפונית

לתשומת לבכם: עקב רבוי הפניות ותשובות הקוראים.

כל משפחה נבנסת רק פעם אחת להגרלה. לכן, אם יש כמה בני
משפחה המעוניינים להשיב, יש לעשות זאת בשיחה אחת בלבד.

כששמעתי את פסק הדין, החילותי לקפוץ משמחה: "תודה רבה לך ריבוננו של עולם! שהכנסת אותי לצינוק!" התחלתי לשיר עם כל ההתלהבות: "ברוך אלוקינו"... האיש חשב שיצאתי מדעתי...

הגאון רבי מאיר צימרוט שליט"א על 'נס החנוכה הפרטי' של הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל

כיביתה את המנורה?
"כן!" השבתי.

"המעשה שעשית
חמור מאד! עברת על
חוק מספר כך וכך בספר
החוקים. העונש הקבוע
בחוק על עבירה זו הוא:
מאסר שלוש יממות
בצינוק".

צינוק הוא חדר קטן
מאד, מלוכלך ושורץ

עכברים, שאין אפשרות אפילו לשכב בו. כל הזמן צריך לעמוד
על מקום אחד, בלי אפשרות לזוז...

כששמעתי את פסק הדין, החילותי לקפוץ משמחה, לרקוד:
"תודה רבה לך ריבוננו של עולם! תודה רבה לך שהכנסת אותי
לצינוק!" התחלתי לשיר עם כל ההתלהבות: "ברוך אלוקינו"...
האיש חשב שיצאתי מדעתי... "מדוע אתה כל כך שמח?"
שאל. "ככל הנראה אינך יודע מה זה צינוק..."

"עד שכבודו שואל אותי למה אני כל כך שמח", השבתי,
"ישאל אותי, תחילה, מדוע כביתי את המנורה?"
"צודק. בסדר. מדוע כבית את המנורה?"

"הלא תבין", התחלתי להסביר, והקב"ה יסלח לי על השקר
שהוצאתי מפי... הייתי במצב של פיקוח נפש... "יש בדת שלנו
מצוה, המובאת בשולחן ערוך, שיש לשבת שמונה ימים בצינוק...
חשבתי לעצמי: כיצד אוכל לקיים את המצוה? ואז החלטתי
לעשות מעשה: לכבות את המנורה, שכן ידעתי כי העונש הקבוע
בחוק על העבירה הזאת הוא ימי צינוק. אני שמח שאוכל לקיים
את המצוה שלנו..."

"אם כך - תשכח מזה", השיב. "אנחנו הקומוניסטים לא
נעזור לך לקיים מצוות... אתה לא נכנס לצינוק בשום פנים
ואופן! שוב לחדרך..."

"היה זה נס החנוכה הפרטי שלי", סיים הרב גלינסקי את סיפורו.

(דורש טוב חנוכה)

שנה אחת בימי חי - סיפר הרב גלינסקי זצ"ל - הקומוניסטים
הארורים תפסו אותי, ובהגיע חנוכה שהייתי במחנה עבודה, ביחד
עם שמונים גויים. טיכסתי עצות בנפשי כיצד אדליק נרות חנוכה.
פתאום נפל לי רעיון בראש: בתקרת החדר היתה עששית
נפט. ניתן להגביר, או להחליש, את עוצמת הפתילה על ידי
סיבוב בכפתור. ישבתי בכלא הסובייטי, בחדר אחד עם שמונים
גויים, והחילותי להתפלפל עם עצמי: האם על ידי שאסובב את
הכפתור ואגביר את עוצמת הפתילה, נחשב לי הדבר שהדלקתי
נר חנוכה?

ופסקתי לעצמי: כן! אם בשבת, מי שיעשה זאת, רחמנא
ליצלן, ייחשב למבעיר אש בשבת, מדוע שלא ייחשב לי הדבר
שהדלקתי נר חנוכה?...

הבעיה הגדולה שלי היתה, אמר הרב, שאני נמוך מאד... כולכם
רואים ויודעים על כך... איך אגיע עד לתקרה לסובב את הכפתור?
למזלי הרב, כל האסירים הגויים רחשו כבוד פלפי... הם העריכו
מאד את העובדה שלא אכלתי את מנת הבשר הזעומה שהגישו
לנו, והייתי מסתפק רק באכילת הירקות. הם ראו אותי מתפלל
כל היום וכיבדו אותי משום כך. בלית ברירה סיפרתי להם את
כל העניין וביקשתי את עזרתם.

ואחד מהם, בריון, שני מטר גובה, *שודד מועד, הרים אותי
על הכתפיים

הם הסכימו מיד, ואחד מהם, בריון, שני מטר גובה, שודד
מועד, הרים אותי על הכתפיים, והחזיק ברגלי שלא אפול...
בירכתי בקול רם את שלש הברכות... עשיתי פרסומי ניסא
לפני גויים... הרי חז"ל (שבת כא ע"ב) אמרו: מצוותה עד שתכלה
רגל מן השוק. ועד כמה? עד דכליא ריגלא דתרמודאי", שלפי
אחד הפירושים הכוונה לגויים.

אולם, כשבאתי לסובב את הכפתור, ולהגביר את האור
- העששית כבתה! חושך מוחלט השתרר בחדר... הבריון זרק
אותי מעל כתפיו, וכולם החלו לצעוק ולדפוק על הדלתות...
כעבור שתי דקות הופיעו עשרה סוהרים, עם נשק שלוף
בידיהם, ושאלו בקול מאיים: "מי כיבה את העששית?" שמונים
אצבעות הופנו פלפי... נלקחתי אל המפקד, ששאל אותי: "אתה